

307476

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3. చెన్నపట్టణము 1919 వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 7 వ తేది శుక్రవారము No. 254
సంపుటము. ౫ కాళియుక్తి నామ సంవత్సర మాఘ మాస శుద్ధ సప్తమి ౭. సంచిక ౨౫౪

సుందరము ! లాభకరము !! ఉపయోగము !!!

అందమైన 1919 క్యాలండరు

నవంబరు నెల 15-వ తారీఖు నుండి జనవరి నెల 31-వ తారీఖు లోపుగ
మా మందులను 6 రూపాయలకు నొకేసారి గొనువారలకు
ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0.

మొత్తముగా గొనువారలకు ధర తగ్గించి యివ్వబడును.

పి. గ. కాక, మందుగా చీట్లు కంపెనీచారి క్యాలండరు ఫేజున్నచో మా జవాబుదారి యుండదు.

కొలది ప్రతుల మార్గము ముద్రింపబడినది. కావలసినవారు వెంటనే తెప్పించుకొనుట యుక్తము.

తామర తైలము

పండ్లపాడి

మోహిని తైలము

డబ్బీ 1-కి 0-6-0

డబ్బీ 1-కి 0-2-0

సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

దగ్గు, శైత్యము, చడిశెము, రొమ్ముపడిశెము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు,
బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.

చక్కనిడబ్బీతో కల రూ. 0-8-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-6-0. పోట్లఖర్చులు కలుపు.

అమృతాంజనం డిపో, } 109, ఫ్రేరింగ్స్, బొంబాయి.
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 124

(విజ్ఞప్తి) ఆటో డిల్ బహర్. (విజ్ఞప్తి)
కాబడినది. కాబడినది.

ఇట్లుచేయవలసినది కనుగొనవచ్చును, సాటిచేసి మనోజ్ఞ మగు మనాసనగల
ఆటోచాలాగాని, సారాయుగాని, శిర్షులడకయే సిద్ధము
చేయబడిన కేసుల ప్రస్తుతము.

నీ రుచాలవై కొన్ని దిండువులు చిలుకరించినచో, మనోజ్ఞమగు
మనాసన నిష్ఫలమయ్యును.

ఈ (విడి) పరిమాణముల సీసాలలో గుండును.

అన్నపైవా (జర (జాం)	సీసా 1-కి రూ. 0-4-0
మధ్యరకము పైవా 1- (జాం	" " " 0-3-0
సీసా పైవా 2 " "	" " " 1-4-0
పెద్దపైవా 4 " " " " " " "	" " " 2-0-0

పి. పి. ఖర్చులు బుడ్డి 1-కి 0-6-0, 8 బుడ్డులు 0.14.0 ప్రత్యేకము.

ఇట్లు, పట్టుకొనుచున్నది ప్రసిద్ధమగు ప్రతీతిపైపుతోను దొరకును. మా
ఆటోమోటో నకలు కెంటు కలవు. కావున, తాము కొనుగొనుచున్న సీసాపైవా
నీ, కాల్చునైనను ఆటోమోటోలలో అనుకూలము చేయవలసినపుడు మాటతో
చిట్టచోరులకు కలదు. మనము మరీకలనతోను గొరుచారీ దిగుకొనబడి
ప్రాసినచో ఆటోమోటోలకు మనాసనకాదు ఉచితముగ పంపుదును.

పోస్టల్ ఓడరులు అంగ్లో-యూరోపియన్ డ్రగ్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ లెం. 185, బామ్బాయి నగర దివి, బొంబాయి.
ప్రధాన దేవాలయము, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వము, ప్రభుత్వము, మదరాసు

అమృతార్థ అనలేహ్యము
ఈ అమృతము రక్తమందును పుష్టి
నిచ్చును కలిగించి యుష్ణమును చేసి తేలిక
యగుచు పోగొట్టును. మెదడును చుట్టిన కేరమునకు
కీళ్లకు కలిగించును. దీర్ఘాయు, శ్రేష్ఠ, తలనొప్పి,
మొదలగునవి తత్కాలమునందు
(25) ఆర్డరును డబ్బీ 1-కి రూ. 1-0-0.
వైద్యశాస్త్ర ముఖ్యకర్త గొండ్ల
అంబేద్కర్ రోడ్, బామ్బాయి, 185, (కాల్చునైనను)

మలయ చందనము
(1251) పెగ్గోగమునకు మరారము
మందు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు ఎవరికిని
తెలియదు. వర్తమానము. వివిధ
మున్నగు కనవికికల పనిలేదు. దుచ్చు
మైన మా మలయచందనము ఎటువ
లెదు, వచ్చు అను మాయ విధముల
గంధవ్యసార్థసి, రాజమండ్రి.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

(పద్య కావ్యము.)
వ్యాసమహర్షి విశ్వములకు పదునెనిమిది పురాణము
లలో విడియెడిది. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో మలభేదము ౭౫
కవిగో! అచారవ్యవహారము లెట్లున్నాయో! ఈ మొదలగు
విషయము లెన్నియో యందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నది.
శాస్త్రసారాంశమునై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నది.
తైలి మిగుల కులభము. 900 పుటలు అమృతమైన ప్రతిపాత
మున్నది. కల 5-0-0. ఖర్చులు కేటె.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తైలి:— కులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము
3000 పద్యములగుండు. సుందరకావ్యములైన అచ్చు. కాళికో
తైలిను ధర రూ. 1-8-0. పోట్లఖర్చులు కలుపు.
(25) జనమంచి శేషాద్రికర్మ
అనుచు చందీకుడు, పుష్పగిరికర్త పుష్పగిరి, కడప

మంచి లాభము.

మా త్రయ్యగారి శ్రావ్యతాచేరిన కామూలు
తెల్లనియింక 10 కులముల పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0.

ఇనాం! ఇనాం! ఇనాం!

కాళిలో మూడుదినములు

ఇందు కాళిలో శేషులచేసిన యాత్రలను
వివరముగా చెప్పబడుచున్నది.

విలాసము:— 1827

కే. ఎస్. ముత్తయ్య అందు కంపెనీ,
సిల్క్ హౌసు, కాళి.

K. S. Muthiah & Co.,
Silk House, Benares City.

వాస్తుశాస్త్రము, ఇంజనీరింగు నానాదేశములు,
శిల్పరీతులు, కులూచారములు, వృత్తివ్యాపారములు
అనుసరించి చాకలో చక్కని ఇల్లు, మేముకట్టు స్థానము
ఇవ్వగలము. పాతఇల్లకు కొద్దిలో అందముగా మార్పునలము.
స్థానము ఇంటి కిన్ముక్తుయిన 10.00-కి రూ. 2 విల్లింగుసామా
నము, మిల్లు స్తోరము ఫర్నిచరు అనువదలగు వూల మొక్కలు
వెట్టు చురుధర చాకలో ఇవ్వబడుచున్నది.
విద్యానిలదాపు, బందగ,
(1448) కంట్రాక్టు, కమిషన్ యేకెంటు.

ఇనుప వ్యాపారము
మా కద్ద సీక్రగొట్టుకులు, మాస్తమాక్కు పెనులు
కోల్తాడు, ఆమెకా గుండ్రపు కంటిలు, చట్టములు, కల
యి సుల్లుకంటిలు, మేమిప్పిలు, బోల్లనట్లు, వయర్ పెని
గు మొదలైన సామానులు అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.
నెలలకు కాగితము వాయుకోరతాను.
అబ్దుల్ అలీ మహమ్మద్ అలీ కంపెనీ,
(1412) 18, పెనుదాను వీధి, మదరాసు.

బిటిషు కార్మికుల సమస్యలు.

బిటిషు కార్మికుల అశాంతి.

లండను, ఫిబ్రవరి 8:—రెపబ్లిక్ సాయంకాలమునకు నడుచు పులికర గురు ఏర్పాటులు జరుగజూడకుండా నెడల పట్టుకొని యీ రెయిల్వే గురుస్త్రావల సంఘమువారు సమైక్యత వహించి చిరని ఆనందము కార్యక్రమ ప్రాయమున్నాడు.

బిటిషు కార్మికుల సమస్యలు.

లండను, ఫిబ్రవరి 8:—లండనులోని బిటిషు కార్మికుల యూనియను వారు నిర్వహించు సభలో, క్రైస్తవ, బెల్జియన్ మొదలగు ప్రజల నుండి బిటిషు కార్మికులు వారలకు 40 గంటల చొప్పున పనిచేయు గోలను నివారించు వారి ప్రయత్నము గలిగించుకొని పోరునకు లగిన యేర్పాటులను జేయుటకును నుండియు సమైక్యత వహించి యిది, ఇట్లు చేయుట కలగవలసిందిగా నగర పరిషత్తును బిటిషు కార్మికుల దీక్షలు ఈ తేదీక చాలావరకు పడవలసి వచ్చుచు వచ్చితిని అనుచున్నాడు.

సిటీకి సమర్పించుట.

లండను, ఫిబ్రవరి 8:—లండను సమైక్యత గురించి విషయస్థితికి వచ్చింది. జిల్లా రెయిల్వేలకు వారలకు సమైక్యత వహించును. నిర్వహించుటలో సామాన్యములకు బోధు బాటలన్నియు ప్రజలతో కలిసి యుండెను. రెయిల్వేలకు నందలి వారలకు అనుకూలముగా, బాటల కాలలలోను చూపవలసిన చాలావరకు సులభముగా మోటులు గురుస్త్రావలచునట్లు ప్రజల యూనియనుల వారింతయు కోరినది. అనుమతిలేని సమైక్యత వహించు లాభము లేదని వెదకసంఘములు చివాట్లు పెట్టుచున్నది. ఇట్టి యుద్ధములు లండన్ లో ప్రజల యూనియనుల గలిగించుకొనుండు నుండ వలయునని దొరతనమువారి అభిప్రాయము. ఈ సమస్య నందలిని కాపీలు పుద్ధతుల ననుసరించి తీర్చిందు నిమిత్తము ప్రజల యూనియనుల ప్రతినిధి సభకు చేయుటకు ప్రయత్నములు సాగుచున్నవి. గ్లాసుగో సమైక్యత విధులకునున్నది. బుధవారము నాడందయును మరల పని వారంభించునట్లున్నది. బెల్జియన్ల నందలి స్థితి యేమియు మారలేదు.

ఇంజనీరుల సంఘము.

లండను, ఫిబ్రవరి 8:—ప్రస్తుతపు అశాంతి కారణము సమైక్యత వహించుచును ఇంజనీరుల అవల్లమే పెట్టే సానెటి కార్మికులకు సమస్యలు వారికి ప్రకటనము నంది. సభ్యులు వెంటనే పనివారంభించవలయునని వారలతోరి. అట్లుచేయుటకులన తాము వారికిరవున వారియజమానలతో నుత్తరప్రత్యుత్తరములనడపి అనుకూలముగు ఏర్పాటులను జేయవచ్చునని వారి అభిప్రాయము. అనుమతిలేనిది అరంభించబడిన ఈ సమైక్యత వహించు దృఢముగ ఇండించవలయునని వారు చెప్పుచున్నారు.

గ్లాసుగో సమైక్యత:—స్థితి బాగుపడుచున్నది. కాల్లా ర్మి కార్మికులలో నూటి కంటేవడినది చివరకు, వింతచూచు కార్మికులలో నేటికంటే మరల పని వారంభించిరి. తమ కేసును నట్లుయూ కాకుండు పూచీపడు నెడల గోమాను విప్రేయించి కార్మికులు గూడ పని వారంభించెదమని చెప్పుచున్నారు.

కార్మికుల స్థితి

లండను, ఫిబ్రవరి 8:—లండను ఇంజనీరుల ఎక్జిక్యూటివ్ యూనియను అశాంతి కారణము జేసిన సభ వారి తీర్మానములు రెండు కార్మిక మంత్రికర్మమువారి కంఠబడినవి. వారలకునకు 47 గంటలమాత్రమే పనిచేయునట్లు ప్రజల నిమిత్తము క్రైస్తవ, బెల్జియన్, లండన్ పనివాడలతో కొండలు సమైక్యత వహించు వారి ప్రయత్నము వారలకు గలిగించుకొని తగిన యేర్పాటులను జేయవలయునని తీర్మానముల యుద్ధము. దొరతన నువారకుల కంగీకరించునందున ఫిబ్రవరి 8వ తేదీన పనిఆగిపోవుననియు, బిటిషు కార్మికుల తుండవినగనందున తమకేసును అన్నియు నాపివేయవలసియు వారు తెలిపిరి. వారలకునకు 40 గంటల పాఠము యూనియనులకును యజమానులకు నదివర కేటగించునదిగా జరిగియుండెను. అందుచే నిర్వహించు దొరతనము వారు ప్రయత్నము గలిగించుకొనుట మంచిది. కాదని యూని

యనుల కార్మికులకు సభ్యులు దొరతనమువారితో నేటికే భవించుచున్నాడు.

నేటి మధ్యాహ్నము ప్రజల బోధు అభ్యుత్థానము, కార్మిక మంత్రియను, రెయిల్వే గురుస్త్రావల ప్రతినిధులు గలసి ఒక యేర్పాటు చేసికొనిరి. దొరతనమువారు వారి కంగీకరించిరి. సంఘమునందలి నూపరుజేరిన ప్రజలవారి సాక్షరం శిష్యయమున కెట్టి భంగమున గలగనట్టి యేర్పాటులను సంఘమువారు క్రమముగ సంచరలయునని దొరతనము వారు కోరి అట్టి నియమము తీర్మానమునకు జరల సంఘమునకును ఆశక్తిక మని వారి యుద్ధము.

అల్లరి అలగ లేదు.

లండను, జనవరి 8:—రెయిల్వే గురుస్త్రావలలో నిర్వహించుబడి ఇంగ్లండు అల్లరి అలగ మొదలెను. లోకొమోటివు ఇంజనీరుల సానెటికారుల ప్రయత్నము లండను ట్యాబుల పనివారలను బలపరుచు గోరినదియు, అదినపుడు కానుంకిత వారందయును సమైక్యత వహించును అసంఘ సాక్షరదృష్టి తెలుపుచున్నాడు. అసంఘమువారి సహాయకార్యదృష్టి సందర్శించగా, త్వరలో లండను సమైక్యతలు ముగియవలసి నెడల టిను సంఘమునందలి 45 వేల మంది పనివారలు సమైక్యత మానరని చెప్పిరి. రెయిల్వే ప్రతినిధుల త్వరగానికవలసియును వలన రోజునకేమిది గంటలపని వచ్చెను. అవనియము నను మున్నప్పటికంటే కాదని రాష్ట్రమునందలి రెయిల్వేల పనివార లసంస్థితి సెందుచున్నా రని ఆశకు తెలిపెను. ముగియు నిండలకు ప్రతినిధులముగ రెయిల్వేలవారల నేడవలయునని యావారు సమైక్యత వహించు అనుచు బడచులేదని రాను బారలలను చెటుచుచున్నా గమము కరకు చెప్పెను.

కట్టుబాటుల ప్రతినిధులు.

బెల్జియన్ కట్టుబాటుల ప్రతినిధులు గారికడ కొక ప్రతినిధికర్మము వంతుచున్నాడు. అందువలన స్థితి కాంత్యమించుక తీర్చుచున్నది. వారి నియమున జూచెదమని వారు చెప్పిరి. నిన్నటిరోజున బాయిలరు మేకరులు పిప్రేయులు ఇతరుల పనివారలు పీనుచున్నవారలకు పనివార ప్రతినిధులకు వారిది. పీనుచున్న వారికి వెంటనే నూటికి 80 చొప్పున ఆ డ్వాన్సు నీయవలయు ననుచువారు మరల తీర్మానించిరి. ఇందువలన, నేటి రాయబారములు చాలా మకరములగు నుండగలవు. ఇంక నిష్పక్షాత్కరణ నియమిత కాలము గూర్చియే చర్చ జరుగవలసి యున్నది. నిన్నటి దినమున కేసు వాకాకార్మికుల పనివారలలో పెక్కుమంది యెప్పటియట్లునే పట్టుబట్టి యున్నారు. కాని ఇంజనీరుల పని వారలలో నూటికి 80 మొదలు 80 వరకును పని వారలు మరల పని వారంభించిరి. బెటింగి కార్మికులు ప్రస్తుతపుకట్టుకు ఇండించుచు వెంటనే పని వారంభించవలసియుంది. ప్రజల యూనియనువారులే కాననానుసరణములను ననుసరించి తమ వాంఛికములను బడయగలరనివారు చెప్పుచున్నారు. కార్మికులలో కొంతమంది అసహనం లగుటకులన నీతులగలగుచున్నదని ఒకవక్త చెప్పెను.

పనివారంభించుట.

లండను, ఫిబ్రవరి 8:—రెయిల్వే గురుస్త్రావల సంఘమువారి వాంఛికము లంగీకరించబడుటచే రెయిల్వే పనివారందయును సమైక్యత వహించు అనుమానము తొలగినది ఈ యేర్పాటులకు లండనునందలి గురుస్త్రావల చాలా సంతోషించిరి. ఇట్టి గొప్ప యేర్పాటులన్నీ నూటికి 80 మొదలు 80 వరకును పని వారలు మరల పని వారంభించిరి. బెటింగి కార్మికులు ప్రస్తుతపుకట్టుకు ఇండించుచు వెంటనే పని వారంభించవలసియుంది. ప్రజల యూనియనువారులే కాననానుసరణములను ననుసరించి తమ వాంఛికములను బడయగలరనివారు చెప్పుచున్నారు. కార్మికులలో కొంతమంది అసహనం లగుటకులన నీతులగలగుచున్నదని ఒకవక్త చెప్పెను.

రెండు కొత్త కఠినశాసనములు.

(1) దేశీయులందరు నాడే పించుట.

సర్ కారాచరణచంద్ర వార్కరు గారు, రౌలటు బిల్లులు:—రాజప్రహరు ట్రైటల విషయములో చర్చ జరపుటకు కాసింతుబడిన క్రిమిలను లాప్రాసీజరు మొదలగు పట్టులను సుదరణ జేయుటకు సామాన్య శాసనసభలో ప్రజేత పెట్టబడెను. రెండు చట్టములను, ఇండించుచు బొంబాయి హైకోర్టు పూర్వపు న్యాయమూర్తులు సర్ నారాయణచంద్ర వార్కరు గారు, "టైపు ఆఫ్ ఇండియా" పత్రికకు ప్రత్యేక వ్యాసమును పంపిరి. ఈ శాసనములు మహా ప్రదనకరమని భారతీయ నాయకులు ముద్రపెట్ట ప్రామాణికుల వాక్యముల ఆధార మననే చెప్పుగలగుచున్నాడు. విప్లవ నేతలను లెండు రంబంధములందలి ప్రభుత్వము వారిచే అనుమానించబడినవారి విషయములో చర్చ జరపుటకు ప్రభుత్వ శాస్త్ర నిర్వాహక సంఘమునకు నిరంకుశాధికార మిచ్చుట హానికరమని ముద్రపెట్ట న్యాయశాస్త్రజ్ఞులగు బ్రాహ్మసాగరు తమ గ్రంథమును విశదించిరి. ఈ రెండు చట్టములను హైందవుల రాజభక్తికి శత్రువులను తెచ్చుచున్నవని హైందవ ప్రతినిధి పతులు తెలుపుటకు ఇట్టి ప్రామాణికుల భావములే మూల భారములు నిండుకొనవచ్చునని ఇట్టి కఠినశాసనముల బలము కలుగు నేని దేశీయులకందవలసిన ప్రబలమును నుపద్రవము కలుగగలదు. నిజముగ ఇట్టి చట్టములవలన శిక్షించబడు ఆరాజకుల సంఖ్య తక్కువగు నుండును. ఈ కారణమున అత్యంత కాంక్షతో స్థితి ఇంగ్లండు తప్ప ఇట్టి చట్టములు ఆమోదించబడ నుండెను. సాంప్రదాయ బద్ధ ప్రభుత్వమునకు, పార్లమెంటు సంనిధానమునకు ఇండియా శాసన సభావిధానమునకు గూడ భిన్నముగ ఇచ్చు నెట్టి చట్టములను స్థిరపరుచుకొనుటయే ముఖ్యము ఆ తేదీనకు కారణమని చర్చ వాచకర్మముగా వ్రాసిరి.

రౌలటు బిల్లులను శాసనసభలో ప్రజేత పెట్టబడెను. నేటికే సభలో దేశమంతటను చేయుచున్న వని విశేషముగ వార్తలు వచ్చుచున్నవి.

బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీవారు రౌలటు బిల్లుల తీర్మానముగ ఇండించుచు తీర్మానములను జేసిరి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల విద్య:—ఇండియా గూర్చి సర్ మాకోర్టు బిల్లుల గారిక తీర్మానమున నిట్లుపలికిరి. పురుషుల సంఖ్య యందలికిని మొత్తముమీద వేయికి 28 గురు బాలురు బడికి పోవుచున్నారు. మదరాసు, బెంగాలు, బొంబాయి లందీసంఖ్య ఇంకెట్లు రెండు రెట్టిదిముగ నున్నది. అనగా వెద రాజధానులలో విద్యయందు మిక్కిలి వెనుకపడిన దీర్వాక్రమే ప్రాథమిక విద్య నర్వహించు పిల్లలకు సంఖ్యను రెండించెలు చేయనిమిత్తము దొరతనమువారు జిల్లా బోర్డుల కెక్కుడు గ్రాంటుల నీయ తీర్మానించిరి. అననరమైనవో పాఠశాలలను గూడ రెండంతలుగ జేయుటకు వారు తీర్మానించిరి. రాష్ట్రమునందీస స్త్రీలలో నూటికి 82 రు చొప్పున బాలికలు పాఠశాలల కేసుయండిరి. అది 88 నకు పెచ్చినది. స్థానికాధికారు లీవిషయమున సంతకా ఉత్సాహము జూపకున్నాడు. ఆర్యసమాజమునందలి సంఘము లీవిషయమున నెక్కుడు శ్రద్ధ వహించుచున్నది. రాబోవు సభ్యత్వము ముగియుటకులందలి బాలికలకు లక్ష్యములయందు దొక పాఠశాలను వెలకొల్పవలయునని దొరతనమువారి యుద్ధము. ఈ దృఢపథమున తగినసరికరములు దొరకటంతుచే నది ఆపివేయబడెను. ఇంక సాధ్యమైసం తత్వలలో నాపని ప్రారంభించబడును.

మెయిలు సార్వభౌమ యిబ్బందులు:—బర్మా రెయిల్వే మెయిలు సర్వభౌమ వారు పోస్టు టెలిగ్రాఫుల ప్రైవేటు జరణ గారికి కీకములను పెచ్చింపగోరుచు విజ్ఞాపనము నందిరి. విజ్ఞాపనలందలకు భారతీయులు.

నోటిసు.

బద్వలితా: పోరుమామిళ్ళ కాపురమున గూడ పూడి ముఖ్యమంత్రి కార్యము తనవద్ద ఆస్తికి తానువారు గొప్ప ఫీకేటు వయచేయవలసి కనిగిరి. ముగి కోర్టులో పిటిషన్ దాఖలు చేసుకొని వచ్చి. గమక యందు కెవరికైనా షేష యుద్ధముండెను. 4-2-19 ది లోగా తెలుపుకొను. వె. గోపాలరావు ప్రిడరు, కనిగిరి.

ఇండియా సామ్రాజ్య శాసనసభ.

రాజప్రతినిధిగారి యుపన్యాసము.

ఈ సెలవున తేదీన దిల్లీ నగరమున మొదలుపెట్టిన ప్రభుత్వగారి అధ్యక్షతక్రింద సామ్రాజ్య శాసనసభ జరిగింది. అధ్యక్షులగు రాజప్రతినిధిగారు ప్రారంభోపన్యాసము చేసిన రోజుది.

సింహా క్రభువు.

నేను వరియొకసారి. ఢిల్లీ నగరమున శాసనసభ్యులకు స్వాగత మొసగుచున్నాను. తొలుదొలది నేను మాచ్యటోప గగిన విషయము నర్ సక్యేంద్ర ప్రసన్న సింహాగారికి ప్రభు చిరుదము బ్రహ్మ ప్రభుత్వసభ్యుని లభించుట అపవాదానికి తె ముఖ్యమగునది మరి యేదీ యునులేదు. ఇందులకు మన నుండ రము శత్రుని కానందభరితులముగా నున్నాము. సింహాగారు సహజశే ముపివేశమున నిట్టి యహోన్నత గౌరవమునకు పాత్రులై రి.వారికి ప్రభు లభించిన యున్నతపదవియందు వారు నిర్వర్తించవలసిన విధులను జ్ఞానీయులుగ నిర్వర్తించు చు మనము విశ్వసించుచున్నాము. నేను నడచిన నాతో నేకీభవించు వారెందునందని నేను తలంచెను. నాకు ప్రారంభము నుండియు నర్ సింహాగారి గుండర్నిక గౌరవమును మైత్రి యును గలిగియుండెను. ఇప్పుడాయన రైటుహానరబులు సింహా ప్రభువయ్యెను. ఆయుఁబట్ట నాకుని సద్భావము స్థిరముచును ననియే నేనాసించెదను.

సభ్యుల అధికార కాలవరిమితి.

ప్రస్తుతమున్న నియోజితసభ్యులలో నొకరు తిప్ప తక్కినవారందరి యధికార కాలవరిమితియు. నెవ్వెంబరు సెల లోపున ముగియునగాన పున్న యోజనము జరుగవలసియున్న ది. కాని ప్రస్తుత మట్టిమాన్యు లాభకరము కాదని నే నూహించితిని. కాన విసభ్యులు వరియొకవర్షమువరకును గూడ నధికారము నందుదు. నట్లేర్పరుచుటకు ఇండియా మంత్రివారను ముసలించిరి. దాని కలన 20-7-1920 వ తేదీ వరకును ఈసభ్యులే యుండును. ఈసమావేశమునందలిరవిషయములకు చర్చించుటకు పిలవబడని నేను సహేతుకముగ కాననసభ్యుఁకందరికిని తెలిపి యు న్నాను. సంస్కరణమొనరల ఫలితము త్వరగా తేలవలె నని నాతో బాటు శాసనసభ్యుల దయచేసిగూడ కోరుచున్నాను గాన వారందుల కంగీకరించిరియే నేను తలంచుచున్నాను. ఒక్కరు మాత్రము నాచ్య నాజేమియను నాకు ప్రాసించి గాని వారు చూపిన కారణములకు నే నిపును చర్చించగోరను. ఏలయన అవసరమున అట్టి పూర్వాచారమును గూడ గలదు. ఆజేమించినసభ్యుడు న్యాయవాది యగుటచే తన అసచ్చులని తెలిపినను చివరకు సంకల్పమునందుచూడ నాతో నేకీభవించుటగూడ నాకునుకూలము. సభ్యులు చర్చించుటకు గల అక కాళమును త్వరలో హెచ్చుకల యునకు కోరిక తోడనే నేనిందులకు గడంగితిని. నా స్వభావమున సభ్యు లందరును బాగుగా నెరిగియున్నాను కాన ఈసభలోని సభ్యు లకు గల అధికారమును కల్గించుటకు నాకుగల ఎట్టి అధికార మును నే నెన్నడును వినియోగించువాడను. గానను విశ్వాసము వారికి కలదని నేను తలంచుచున్నాను. గాన నది తాత్కాలికమగు నిబ్బంది యని వారు తలంచినను ఒరిమిని బూని ముందు సభ్యులు గానను నాకి క్షమియుగ హెచ్చు స్వాతంత్ర్యములు లభించునట్లు చేయవలెయే ఇందులకు ముఖ్యకారణ మని గ్రహించురు గాక నుని కోరెదను.

రౌలటు చట్టములు

ఈ సమావేశమున అతిముఖ్యము లగు రెండు చట్టములు పరిపాదించబడును. జేతను నన్ను ఆరాజకీయిని గురించి విచారణచేయుటకు న్యాయ రౌలటు గారి యధ్యక్షత క్రింద నేర్పరుచుటకు నుండున వారందరును ఏకీభవించి నివేదమును ప్రకటించిరి. వారందరును మిక్కిలి గొప్ప అధికారమును కలవాడగుగాన వారి నూచనలకు వెంటనే ఆచరణమునకు గొనివచ్చుటకునరముగాన వారిని కాన న రూపమున నుపసాదించ దలంచితిమి. యుద్ధము త్వరలో ముగియుటకును సంధి వెంటనే జరుగనుండుటకునను ఈ తిర్థాభిలాష సభ్యులందరే యుపసాదించబడెను. యుద్ధ తిర్థాభిలాషమున కాంతిని నెలకొల్పుటకు లోడ్వడిన ఈ సభ్యుల గౌరవము కల్గి నంతలేందును. నానికి బహు లట్టి అధికారము నిచ్చు నేమి కానుమును ముఖ్యముగా నుండవలెనయే నేను కోరుచున్నాను. ఇంతవరకును ఆదర్శమందుచుండెన ఆరాజక వర్గము న కొక్క సారి గొప్ప వ్యవస్థ

సంగిన చోడు స్ఫూర్తి లీకలుగుట నిశ్చయము. నాగరిక ప్రపంచమునందనేక జేతములు దిట్టించి అధికారమును సాధించుటకు తీవ్రతని నిలచుమిది. అట్టి భావము ఇండియా జేతమున గూడ కలుగకమానదు. హాకరము లగు శత్రు నిలకు చెలరేగుచున్నది. ఇండియా జేతమున గూడ జేతములు విప్లవనంకలము గల యుద్ధములునున్నవనుట నిశ్చయము. లేనచోనిన ప్రయోజన ముండదు. లేదక విజయము. హేతుకలైన కావ్యానులేతు గాన నిట్టి ఆరాజకమునందరిందుకు ఇండియా దేశమున గూడ యేర్పాటులను చేయుచో తుల్యంగా నిర్వర్తించినవారు కావాలను. నే నందులకు గూర్చి చాలమారు ముఖ్యకాండోశముతో నాలోచించితిని. ఈ దేశమున బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు భంగము కలుగవలదుటకును ప్రజల అర్హతలములకు కాపాడుటకును గూడ నిట్టి కానుము అందితరగలె నయే నే నట్టి ప్రాధానపడితిని గాన మిరు వారి నిత్యతతో నాలోచింపవలె నని కోరెదను.

చెలసాలల పరిపాలనము

ఈ దేశమున చెలసాలల పరిపాలనమున పాశ్చాత్య దేశములలోని నవీనపద్ధతుల నుపసరించి చక్కబరుచుటకు గూర్చి విచారణ జరుపుట కోక విశ్రమ సంఘము నేర్పరువలె నని తీర్మానము 1918-14 లో హార్డింజి ప్రభువు వార తనమును రంగీకరించిరి గాని యుద్ధము తలపొందుచునే పాశ్చాత్యదేశముల వారి సహానుకులభ్యుచుటచే నది యంత జరకును జరుగలేదు. ఇపు డట్టి అక కాళము కలిగినదిగాన ఇట్టి విషయములందు చాల ననభవము గలిగిన ఆంగ్లదేశీయుడగు మెక ప్రామాణికుని అధ్యక్షతక్రింద సభ్యుల సంఘము త్వరలో ఏర్పరుచబడును. సభ్యుల సంఖ్య కల్గుచుగా నుండును. వారి పేర్లు త్వరలో ప్రకటింపబడును.

ఆయుధ శాసనము

కడచిన నెవ్వెంబరు సెలలో ఈసభవారినే నామోదింపబడిన తీర్మానము ననుసరించి ఆయుధ శాసనవిషయమున చర్చించుట కోక విశ్రమ సంఘ మేర్పరుచబడినది. విచారణ జరిగింది. వారి నివేదికమును మేము చాల శ్రద్ధతో బరికించితిమి. పిచ్చుట మామూడల నిట్టిను ఇండియా మంత్రి గారికి తెలిపితిమి. మామూడల అందరికిని సంతృప్తికరములగు నుండునని నేను తలంచెదను. అది చాల చిట్కలతో గూడిన విషయము గాన నాఫలితములు ప్రకటింపబడినపుడు మిక్కిలి కఠినమగు విషయములకు ముక్కుపెట్టవలసి క్రికంచన లేకుండ పనిచేసినందు భావము జేయుటకు కలుగగలదని నేను తలచెదను.

బోధనాధ్యసనపరిక్షయందు తేరిన

యుపాధ్యాయులు

బొంబాయిరాష్ట్రమున రాష్ట్రీయదోరతనమువారి అనుమతిని బడసి మండల పురపాలక సంఘములు చిన్నపిల్లలకు నిర్బంధప్రారంభ విద్యాకాలల నేర్పరుచుటకు వారి కధికార ముండవలెనని ముఖ్యమంత్రిగారి తీర్మాన ముఖపాదింది. ఆ తీర్మాన ముమోదింపబడినది. దాని ననుసరింపగోర పురపాలక సంఘముల కన్నిటికిని బొంబాయి దోరతనమువారువారభావముతో ననుమతి మొసంగ నిశ్చయించిరి చేపానకు గూడ నిట్టి స్వభావమునే కలిగినను ఇంతకంటెను విశేషాకాళము గల యుకచట్టమునకు నేననుమతి మొసంగితిని. ఇతర రాష్ట్రముల చట్టములు కొన్ని వచ్చియున్నవి. కొన్ని రాష్ట్రములను. సంయుక్త, పంజాబు రాష్ట్రముల దిదివరకు ప్రాథమికవిద్య చాల వెనుకబడి యుండెను. ఇపు డా రెండు రాష్ట్రములందును చురుకుగా పని జరుపుట కేర్పాటుచేయబడెను. నిర్బంధప్రారంభ విద్యాశాసనమునకు దోరతనము వారామోదింపుటకు ముందుగ కోరబడిన రాష్ట్రమునందులకు కలయు నేర్పాటుల కవకాళము కలదని స్పష్టముగ తెలిసి కొనవలెను. ఇది చాల ముఖ్యవిషయము. గాన రాష్ట్రీయ దోరతనములవారుగూడ దానినిగూర్చి శ్రద్ధకహించవలెను. ముఖ్యమంత్రి బోధనాధ్యసన పరిక్షయందు తేరిన యుపాధ్యాయుల అందరలెను. ఇపుడు జేతన పాపాధ్యాయులలో 100-కి 32 మంది మాత్రమే అధ్యసనపరిక్షచిచ్చిన వారుకలరు. ఇపుడు యుద్ధము ముగిసినది. ప్రాథమికవిద్యావ్యాపన పరిక్షము కావలెను. అందులకు జేతన పాపాధ్యాయుల అధ్యసనసాధకాలల సంఖ్య రెండుమూడు రెట్లు హెచ్చువలెను. పాఠశాలలముఖ్యాంగముపాధ్యాయులు గాన సహాధ్యాయులు సమర్థులుగా

నంపనినో పాఠశాలలందుండిరములను కట్టియుటకును ఈపాధ్యాయుల జీతములకును పాఠశాలలందుండిరములకును వ్యయ పరుచుటకు భవనంతయును దుర్భిక్షమునగును. దీనిని గూర్చి మేము 1916 లో రాష్ట్రీయదోరతనములకు ప్రాసించితిమి. ఈ సంవత్సరమున ఈపాధ్యాయుల తరీఖీని సేవగాను యాక్తుకు వారి నిమిత్తము ప్రాసంభవ్యములకు రోట్లు గూహించుటకు వ్యయముచేయుట కనుచుంచితిమి. ఈ విషయమున సంయుక్తపరిగణాల దోరతనమువారి ప్రకటనము గూడ దీనిని బలపరుచుచున్నది.

పారిశ్రామికాభివృద్ధి

పారిశ్రామిక సంఘమువారి నివేదికము మాకు చేరినది. ఈ నివేదికము చాల ముఖ్యమియ్యను రి.వార్డు అని నేను తలంచెదను. ఇండియాదేశమందలి పరిశ్రమల సత్తిగ్రహముగ నిభి కృద్ధి మొదలవలెను. అట్టి యభివృద్ధి జరుగుటకు దోరతనమువారి తీర్మాన శ్రద్ధ కహించవలె నని సంఘమువారు చేసిన ప్రధానమోదన నందరు నామోదింపు రని నేను తలంచెదను. భావికాలమున నీ దేశమందలి పరిశ్రమ లభ్యధికముగు నిభి కృద్ధిని పొందగలవని నేను తలంచెదను గాని. అందులకు త్వరకాలమున నుత్తరీతని భూమిని గున్నబయలును విత్తులజల్లుటయును జరుగవలెను. ఈ దేశమునందలి పరిశ్రమలు ప్రారంభ దశయందు నుంచువార్డును నేర్పడినవారి నభివృద్ధి అనుమలముగ కలుగదు. అందులకు రసాయనిక పారిశ్రామికాది కాత్రులకల కోధకుల సహాయము ముఖ్యమియ్యను గాన సభ్యుల పరిశోధక కాళు నేర్పరుచుకలవలె నని సంఘమువారుచేసిన మూచన ముఖ్యమియ్యను నేను తలంచుచున్నాను. దీనికందరు సంగీకరింతురని నమ్మెదను. దీనినిగూర్చి మేము వెంటనే ఆలోచించి రాష్ట్రీయ దోరతనములవారి అభిప్రాయములకు వింగో వారికి గూడ వెంటనే ప్రాసించితిమి. ఇందులకు ఇండియా దోరతనమున పారిశ్రామిక కాళు యుండవలెనని సంఘమువారు చేసిన మూచన యుచితమని నే సంగీకరించుచున్నాను గాని ముఖ్య ప్రయత్నము రాష్ట్రీయమంతే రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల ఫలితమక్రింద జరుగవలెనయిందు నని నే నూహించుచున్నాను. ఈ విషయమున రాష్ట్రీయలవారు పట్టుదలతో నన్నారని గూడ నే నెరుగుదును గాని ముం దేర్పరబోవు ఇండియాప్రభుత్వకాళయందనకనరముగ నెట్టి అధికారమును కేంద్రీకరింప బడదని నేను నమ్ముచున్నాను. నర్ భావము హాంతుగానున సభ్యులు గూడ చాల శ్రద్ధతో పనిచేసి ముఖ్యతజ్ఞతకు పాత్రులైరి నే నుద్వేగముచుచున్నాను.

భారతీయుల యుద్ధ సేవలము

ఈవిషయమునందను నేను విచుర్నింప బూనలేదు. కొన్ని ముఖ్యవిషయములను గూర్చి మాత్రమే మాచ్యటోప గలచితిని. యుద్ధవిషయమున ఇండియాదేశమంత అధికమగు సహాయము చేసినదియు గూడ ప్రపంచవారు లింకాన బాగుగా గ్రహించగలిగి యుండవలెను. అందులకు ఎంతటి ప్రజల విఘాతములు కలిగినో నరిగ గ్రహించినచో భరతీయందము సల్పిన సహాయ మంత అధికమో బోధపడగలదు. మొసదా పేమియా రంగమునందలి సేనకు నున కధికభాగ్యుర కలిగినది. ఆదేశమున సమీకరణమునందలి సేనకు కావలసిన సామగ్రు లేవియును లేవు. ఆదేశమున కోర్డు రైలుమార్గములు, నౌకలు మంతెలు మున్నగునవేరి ను లేవు. పాయికలప నూమూల రాష్ట్ర మున్నగునవి గూడ లేవు. శత్రువులు మున్నగునారికి గడ్డి లేదు. ఇంటివెంట గడ్డి మున్నగునాని పన్నెటిని గూడ ఇండియాదేశము నుండియే అవలకు పంపవలసివచ్చింది. ఇట్లు సామగ్రుల సధికముగ ఎగుమతిచేయుటకులన నీ దేశములోని ప్రజలకు యిబ్బంది కలిగినది. నేనుకటికల విదేశములనుండి ఈ దేశమునకు నిర్మితకస్తువులు విరివిగ కచ్చుటలేదు. బహు స్వల్పముగ వచ్చుచుండెను. ఆదేశములందు నిర్మాణకాలలన్నియు యుద్ధకార్యములనే నిర్వర్తించుచుండెను. ఇట్టి విషయస్థితియందు ప్రభుత్వకాళువారి బాధ్యత చాల దుర్భరముగ నుండెను. బొగ్గును నూములు తూములకేములకు నౌకలలో పంపవలసి వచ్చుటచే మురికింత యిబ్బంది కలిగినది. ఈ దేశమున ముఖ్యములకు పరిశ్రమలకు బొగ్గు లభించవలెను. నౌకలు లేక నౌకలు పుట పెద్ద యిబ్బందిగా వచ్చెను. ఈ రీతిగా సేనలకును ప్రజలకును సామాను లధికముగ కష్టముగుటకులనను విదేశములనుండి ఎంతయు రాకపోవుటకులనను భరణు చాల పెరిగినది. అందులకు కొందరు సరకులను నిలవచేయసాగిరి. క్రియించుటకు నుండవలెనది. దానివలన సేనలకు కావలసిన సామగ్రులుగూడ అవలభ్యముగ లభించుట కఠినమయ్యెను. అందుకు తోడు అంతర్జాతీయ అపాయము తలపొందినది. అందు

అందుకలన ఇండియా భారము చాల కఠినమయ్యెను. యుద్ధము వరు కావలసిన సామగ్రిలనున్నటిని స్వదేశమున నిర్మించుటకు జేర్చుచున్నాడు ఇండియా జేర్చు వాధ్యతను సరిగ్ గ్రహించి చాలను. కేవలము దిగుమతులవైతనే ఆధారపడి చేయబడిన ఏర్పాటులను ప్రజలను ప్రభుత్వమువారు గూడ మార్పు కొనిపెట్టి వచ్చినది. కొన్ని రస్తువులను నిర్మించువలసిన వచ్చినది. అందులకు కలయు నుపకరణములు లేకుండ. ఇనుము, ఉక్కు, మున్నగు చాల సామగ్రిల యుపయోగమును మిత పరచవలసిన వచ్చెను. నేర్పులగు పనివాడ్ర సహాయమున నవకృతవాద్యముల నుపయోగించి కలిగితిమి. ఇట్టి ప్రయత్నము లందు కలిగిన అనుభవములబట్టి అట్లేర్పకబడిన వాని పిత్ర దభివృద్ధి నొందించి కాల్వలముగ నెనెంపవలసిన యున్నది. అందులకు కొరతను వారు శ్రద్ధబూని. యుద్ధకాలమున ఇండియా జేర్చు విజేతనస్తువులవై వాధారితదక పోవుటయే గాక అవకృతవాద్యములను మిలిమిందలి జేర్చుల కన్నటికిని పంపకలిగెను. ఇంగ్లాండు జేర్చుకల లక్షలన్నులను ఇటలీ జేర్చుకల 44 వేల టన్నులను చర్మముల పంపబడిన. ఆ చర్మముల వెల 210 లక్షల పాము ఈ చర్మములలో చాల భాగము చక్కజేయబడినది. అట్లు చక్కజేయుట క్షేమము బడిన నిపుణులగు పనివాడ్ర సహాయమున నీ ప్రయత్న స్థిగ పరచవలసిన యున్నది. అందులకు చర్మముల పనిలగు ప్రవీణు లగు కార్మికులను పోషించుటకు నియమించితిమి. నంటలెరుకు ఇనుపవాద్యకములను గాక ఇండ్లను కట్టుటకు చేరిన కూర్మిజేర్చులలోని నేవలకు 2 లక్షల టన్నుల చూలములను పంపితిమి. 1800 మైళ్ల పొడుగున నియవవారిని 18 వేల అడుగుల వంతెనలను కట్టుటకు కలయు సామగ్రిలను ఇండియా జేర్చు కాయాచేసిన పంపితిమి. 228 ఇంజనులకు 5900 రైలు వెల్లెలను కూడ పంపితిమి. నేవలకు కావలసిన నూలు బట్టల నన్నిటిని ఈ జేర్చు కలలో నేయించి యే పంపితిమి. ఊజుబట్టలలో చాలభాగము ఇండియా టీటెలుజేర్చుల పూలతో నీడేర్చున నేయించి పంపితిమి. మొత్తము 420 లక్షల దుస్తులు నేయబడి పంపబడిన.

మనుష్యసహాయము

ప్రధానమంత్రిగారు కోరిన సహాయము చేయుటకు 1-8-1918 మొదలు 12 నెలలలో 5 లక్షలనుండి నైనుకులను యుద్ధము చేయదగిన వారిని పంపుటకు ధిల్లీ నది వారు పూనుకొనిరి. ఇది సాధ్యమగునా యని గూడ కొందరు సంశయించిరి. 1917 లో 265 వేల మంది మాత్రమే లభించుట చే చాలశ్రద్ధ కనించినవారి 5 లక్షలనుండి పూర్తికారని తోగినది. జూలై నెలలో మాత్రము 41 వేల మంది కావలెనని తలపగా 28 వేలమంది మాత్రమే లభించిరి గాని పిమ్మట హెచ్చుగా లభించుటచే నవంబరు 11 వ తేదీ నాటికి 2 లక్షల మంది నేనలో చేరి తక్కిన 7 నెలలలోను మిగిలిన 80 లక్షల మందియు నిరర్థకరముగ లభించగలరని తెలుపబడినది. మొత్తముమీద యధారంభమునండి ము నైనుకులను ఇతియము 12 1/2 లక్షల మంది ఇండియానుండి కలిగి. ఇది చాల బాగు నీయును.

ఇండియా నైనికసంఘము

నేవలకు తగ్గియుట ప్రారంభమైనది గాని సంధికర మున సంకేతములు జరుగుకరకును పూర్తిగా తగ్గినవిలులేదు. ఇంతవరకు 50 వేలమంది హైందవ నైనుకులను కదలిరి. ఇది వరకున్న ప్రజలకు బోర్డు క్షేత్రము విరమించినది. ఇండి యను సోల్జర్స్ బోర్డు క్రొత్తగా ఏర్పడినది. వా మిగిలిన లభించెనుగా రాసంఘమున కధ్యక్షులు. సామా సముతో రజరంగమున కేగి వికలాంగులైన వయో ధులకు దేకయులు నైతికముగ ఆధారముగ నున్నారు. త్వర లో నామునమున దేకయులు తీర్చవలసిన యున్నది. అందులకి క్రొత్తసంఘ మేర్పరపబడినది. ప్రతాపమును చూపిన వారికి భూములనిచ్చుట వికలాంగుల కిక ముందు బతుకుకొవు నేర్పరుముకు హరిద్వారచదువుచుయును ఏర్పాటుచేయుట అందులకు రాష్ట్రీయ చుండల సంఘముల నేర్పు రుములు మున్నగు కార్యముల నీ సంఘము ము నిర్వహించును. బాహ్యకు బాహ్యకలకును చచ్చు చెప్పించు విషయమున రాష్ట్రీయకార్యములలో నాలోచించి మేము ఏర్పాటుచేసినాము వారి కవికముగ ప్రారంభిద్ద నేర్ప బడును. వారికి స్వల్పభవసహాయము మాధ్యమిక తిరగతి వరకును విద్యావేకమును గూడ నీ నెలము ఇతిను నై తిరగతులకు చనువులకు కూడ కొందరి విద్యావేకము లీయబడును. మేరీవరకర్తవిగారి వివాహ పచరికర్త

కోర్కన సంధిమున కావకగా భారతీయంగము హెచ్చు మొత్తమును సమర్పించిరి. ఆ మొత్త మీ సహాయమునకు విని యోగించబడును.

ప్రకటన సంఘములు.

యుద్ధమును గూర్చిన యధాగ వార్తలకు ప్రజలకు తెలియజేయుటయందు కడతిన 6 నెలల నుండియు నీసం ఘములు పనిచేసినవి. ఈ జేర్చునందలి ప్రతికముగూడ నీవిష మున తోడ్పడినవి. సంయుక్త గావ్యముల యుద్ధకల్పిత పంపా ము మాకు, ప్రతిక లా రెండురాష్ట్రములలోను వాగుగా పని చేసినవి. ఈసంఘములు యుద్ధగూడ జేర్చులకు చాల లాభ కారులుగా సందగ్యులు.

విషజ్వరము.

యుద్ధము కలన కలిగిన భారతపరమనుట నిర్భయము. ఆభారము తగ్గునంతలో ప్రపంచమునందంతటను విషజ్వరమును మహామాద్యవ్యాధి చెలరేగినది. దానివలన కలిగిన నష్టములకు యుని యంతరకును నిర్ధారణకాతేను ఆతిస్వల్పకాలమున కోట్లకొలది ప్రజలు విష జ్వర ము కలన విగత జీవులైరి. వైద్యులు చాల శ్రద్ధతో పనిచేసిరి గాని వ్యాధి ఆకస్మికమున పూర్వము నగుట చే వైద్యుల సహాయమునగా లాభకారికాతేను. ఇట్టి తరుణమున ప్రజల క్షుద్ధికముగ తోడ్పడిరి. వైద్యులు పరిశోధనలను చేసి నివార ణోపాయములను సిద్ధపరచిరి. పరిశోధనకొక ప్రత్యేకోద్యోగి నియమించబడినది. ఇది మహావ్యాధి విశ్వవ్యాప్తముగాన పా రంభమున వైద్యుల యత్నములు సఫలముకాతేను. విచుర్య టలు దీనిని గమనించ వలెను. ఈ జేర్చున కల్లెలయందు పారి శుభ్యమును గమనించుట కేర్పాటులు జరుగవలెను. అందులను గూర్చి కమిషనరుల మాచలకు మేము రాష్ట్రీయ దొరతన ములకు తెలిపితిమి. ఇంకను పరిశోధనల నిక నుగ జరుగ వలసిన యున్నది. ఈ జేర్చున వైద్యులు పరిశోధనల నికముగ జరిపిరి. వారిసామర్థ్యము వికతమైదిగాన మన మందులకు పూనుకొనదగును.

ఆహార వనారములు కొరవడుట.

కాటకము సరిగ్ వస్తుములు లేకపోవుటచే కలిగినది. జేర్చునందంతటను మంటుసోయి కాటకము కలిగి ధరలు చేరినవి. వీరలకు చాలదురస్థుకలిగినది. ఇట్టిరల కురిసిన వస్తుముల వలన కొంతమేము కలిగినది. ఈ విషయమున గా క్షామహిమ గాని సభయంగు వివరింపగలరు. బాధాని వారకు ప్రయత్నములకు గూడ వివరించెదరు. ఆహారకాభాధి కొరవచ్చుచు చాల ప్రశంసనీయుముగ పనిచేసిరి.

ప్రయోజనపు చిట్లు.

స్వదేశమునకు తక్కినోరు పాశ్చాత్యులకు ప్రయోజనపు చిట్లు దొరకటండుట స్తీమరుకేవులు చాల హెచ్చుగా నుండుట ఆకు నది ఆతెవారికి చాల యున్నందిని కలిగించినది. యుద్ధవిరా మము ప్రారంభమైనది మొదలు మేము ఈ విషయమును గూర్చి ప్రతిభు జేర్చునందలి యుద్ధోగులకు ఖండితముగ ప్రాయచిస్తాము సంకల్పమేకమున నేర్పాటుకలుగునరకు ఈ విరమించునని తెలుపుచున్నాము. (సత్యము)

నన్నటి సాయంకాలమున గోదావరి జిల్లా సంఘము జిల్లా కౌంగ్రెస్ కమిటీ, నల్లరిపాలనా సంఘముల వారి యాజమాన్యము క్రింద కాకినాడపురము వైందా వేంకటవల వతి బొకోహాయిసంఘ చావలి రామసోమయాజులు గారు ఆధ్యక్షత కనీసం నొక పానులసభ జనప్రదముగ గావించ బడెను. నూతనదిల్లులను గురించి ఖండితమైన అపహృతిని వెల్లూచున్న మొదటి తీర్మానము జేటూరి కృష్ణబ్రహ్మంగారిచే చక్కగ నుపపాదించబడి యల్లాబొమ్మల కామేశ్వర రావుగారిచే బలవృద్ధి సర్వాంగీకృతమయ్యెను. లక్ష్మ రాజు నుబ్బాగావుగారును, దుర్గిరాల వేంకటనూర్యకృకాక రావు గారును దిల్లులగురించి అపహృతిని తెలపవలసిన దని యు, గా. బి.బి.గారి సవరణను బలపర్చుకలసిన దియు, దిల్లులు తీసివేయబడక పోయియెడల సభనుండి వేదలిపోవల సినదనియు, మన రాజధాని సామూజ్యకాననసభికుల గోరి, ఈ తీర్మాన మెల్లరును అంగీకరించిరి. మొంటాగా చెప్పి పట్ట రాజ్యాంగ సంస్కరణముల విషయమై వ్యతిరేకాభి ప్రాయముల నుష్టీకరించుచు ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ ఉద్యోగముల సంఘము పంపదలచిన విజ్ఞాపనము గర్హనీయ ము మాదవతీర్మానము చేయబడినది. ఇది ఉపపలారి సీతా రామస్వామి గారిచే నుపపాదించబడి పారేపల్లి వేంకటరామ ముగ్యగారిచే నామోదించబడి సర్వాంగీకృత మయ్యెను.

స్థానికవార్తలు

చెన్నపురిలో వైగువ్యాధి:— నేడువైగు వ్యాధి క్రొత్తగా తెలిసినపోకలేదు. మరణములులేనని హెచ్చరిసరు గారు మాకు తెలిపిరి.

కృష్ణవిలాస సభ:— ఈ నెల 9 - వ తేదీ ఆది వారమునాడు రాత్రి 9 - 80 గంటల కీసభవారు సల్లావారి సౌందర్యముహూ (214 గోవిందప్పనాయకవిధి) నందు " సావిత్రి " నాటకమును ప్రదర్శింతురు.

జగన్నాథ భక్తవధ:— భగవద్గీతోపన్యాసము ఈసభవారి ఏర్పాటు ప్రకారము ఈనెల 9 వ తేదీ ఆదివార మునా దుదయము 8 గంటలకు ఎన్నూరు వీరాస్వామిపిళ్లవీధి 4/4 గృహమున స్వామి శర్వానందగారు భగవద్గీతను గూర్చి యుపన్యాసించెదరు.

నీమరుతపాలు:— శాస్త్రము ఎక్స్పినిగు సకాలమునకు వచ్చిన యెడల విజేతపు టుత్తరములు కేవుదయము 7-15 గంటలకు జగమున బట్టాదా చేయబడును. తపాలా వెట్టె ఉన్నవారికి 6 గంటలకే ఈయబడును.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభవారి ఆతిథ్యము:— కేపు (8-2-19 కనీవారము) సాయంకాలము 6 గంటలకు సభాభవన మున (ఆంధ్రాహూ 9 బ్రాజ్మ) సభవారు మా. శ్రీ పితాపు రము రాజాగారికిని మా. దినామబహదరు మోతెల్ల రాసచం ద్రరావు పంతులుగారికిని దినామబహదరు పిట్టిత్యాగరాయ (శ్రేష్ఠి (సభాధ్యక్షుడు) గారికిని ఆతిథ్యముపగడరు. రాజా వారు రాష్ట్రీయకానససభకు సభ్యులుగా నియోజింపబడినందు నకు తక్కినవారిద్దరికిని దొరతనమువారు దినామబహదరులకు దయలనిచ్చి గౌరవించింపగలను ఈ మువ్వరాంధ్ర ప్రముఖుల గౌరవార్థము నీయతిథ్యము జరుపబడుచున్నది.

సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారి ఆరమాసముల నెలపు పూర్తియైనపిమ్మట మరలపిలువబడుదురని కొంతమంది కలంపు చున్నాగు. ఇటునుగూర్చి చాలవర కభిప్రాయభేదములున్నవి. కొందరిట్లుటిహచ్చే బాగుగ నున్న దనుచున్నారు. అయినను జానునెలలో విశ్వేశ్వరయ్యగారి రిండియాలో నుండరు. జపా ను, ఆమెకా ఇంగ్లాండులకేగి అన్నీ యెలికి పదిమాసములైన పిమ్మట నింటికి మరలెదరని తెలియుచున్నది. మార్చి నెలలో వారు బయలుదేరెదరు.

విచారక సంఘముల సమావేశము

లండను, ఫిబ్రవరి 5.—పారిసునుండి యిట్లు ప్రకటిం పడినది:— పశ్చిమాతిసాత్రాత్మ్య్య సంఘవిషయమున నేర్పు అంపబడిన సంఘము తృప్తికరముగ ఆభివృద్ధి నొందుచున్నది. అంతర్జాతీయ కార్మిక కాసనా సంఘమువారు కార్మిక వ్యవహారములను అంతర్జాతీయముగా యోచించుటకు కాల్వోపు టేర్పాట్లకుగాను బ్రిటిషునూచలనే ఆధారముగా చేసికొని చర్చించుటకు నిశ్చయించిరి.

బ్రిటిషురాష్ట్ర సంగ్రహక శాసనము.

లండను, ఫిబ్రవరి 5.—వార్తాసంఘమువారిట్లు తెలియ బరచుచున్నారు:— పని చేయు కాంట్రాక్టుకు భంగము కలుగు నెడల దోషి 6 మాసముల కఠినశిక్షకు గాని మారుపాను ల జరిమానాకుగాని బద్ధుడగు నకు రాష్ట్రసంగ్రహకశాసనము ననుసరించి నిశ్చయపై క్రితునివారిడను క్షింతుటకు దొరతనము వారు పూనుకొనవచ్చును.

ఆర్థిక సమస్యలు

లండను, ఫిబ్రవరి 5.—పారిసునుండి యిట్లు ప్రకటిం చిరి:—ఆర్థిక విషయసంఘముసభ సభయందు ఇటాలియను మంత్రి సలాండాగారధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి. పరము ఆర్థికమంత్రి యగు జోట్టగారిచే తయారు చేయబడిన సర్వ జాతి సాత్రాత్మ్య్యసంఘ ఆర్థికవిషయములనుగూర్చి యోచిం చుటకు మోపేగుగారు నియమింపబడిరి.

బొంబాయి బాజుమహాళ మోపాటులలో కుష్మా దబ్బుతగిలి బాధగలదున్న లెప్పి నెంట్లు చేపేయ... పిట్టి చాల వివాదకరంగతున్నది. అరిసి కాదెప్పుయెట్లు తగిలికదియు తెలియలేదు. బాజూల మిచ్చుటకున నభివేది కత్తిరినన్నది.

మదరాసు శాసనసభ

రెండవ దినచర్య

విశాఖపట్టణము వైద్యపాఠశాలను కళాశాలగా వృద్ధి కళాశాలగా వృద్ధి చేయుట

విశాఖపట్టణపు వైద్యపాఠశాలను కళాశాలగా వృద్ధి చేయుటకు విద్యార్థివృద్ధికోటకు సంబంధించిన మొత్తమున రెండు లక్షల రూపాయలను కేటవలసినదని ప్రజల ఆశయమును హెచ్చుచున్నది. వైద్యవిద్యయందు గరిష్ఠతజేందుటకు విశేష పాఠశాల అందవలెను. చెన్నపట్టణములోని పాఠశాలలు చాలవు. కార్యుగారు విశాఖపట్టణమునకు వచ్చినప్పుడు ఈ పాఠశాలను కళాశాలగా చేయుట కల్పనాను తెలిపిరి. అని వేంకటపతిరాజుగా యపహించిరి.

విశాఖపట్టణమందలిని వైద్యపాఠశాలలోని పరికరములు విద్యార్థులకు చాలవు. విద్యార్థులు ఈ తీర్పులైన భాధములేదు. అందులకు వైద్యకళాశాల వచ్చును. అంతవఱకును అంద్ర ప్రదేశున నీ విషయమై ప్రభుత్వమువారికి కక్కాటింగి జ్ఞాపకముచేయుచుండవలయును అని మా 25 లెగ్జిస్లేషన్ కా ర్యుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

తీర్మానము ఉపహించుట.

ప్లేసు నివారణ.

తరువాత ప్లేసు నివారణ చేయుటకుగాను పురపాలక వ్యవస్థ సంఘములకు రూ. 25,000 లను అదనముగా నిప్పించ గోరుచు వేంకటపతిరాజు గారికి యుపహదనము తెచ్చి రి. ఆ కేసు సూర్యవారాయణరావు ముఖముగాను విశాఖ పట్టణము మునిసిపాలిటీవారు ప్లేసుని పట్టణములోనికి రాని యుద్ధుడ కట్టుదిట్టము చేసేకొనుటకుగాను ప్రభుత్వమువారు 20 వేల రూపాయల నిప్పించ గోరుచు సెక్ న పహదనమును తెచ్చిరి.

ప్రభుత్వమువారి పక్షమున రాజగోపాలాచార్యులవారు ఉపహదనములకు ప్రత్యుత్తర మొందుచు ఇంకవరకు ప్రభు త్వమువారు ప్లేసు నివారణకొర. కంఠము ద్రవ్యము వెచ్చించి యున్నారనియు, ప్రకృతపు అదాయవ్యయకట్టికలో దీనికిగాను ప్రత్యేకముగా మునిసిపాలిటీకు నిచ్చుటకు రూ. 50,000 లు చేరుగా నుంచబడినది. కావున, ప్రకృతపు నీ యుపహదనలను సంగీకరింపజాలనని నుడిపిరి.

కానిటరీ పార్టీలు రామయ్యంగారు గ్రామములలో కానిటరీపార్టీల నుంచుటకై జిల్లా బోర్డులవారికి రెండులక్షల రూపాయలను విరాళముగా నిచ్చుటకు వ్యయకట్టికలో సదు పాయములుచేయ నూచించుచు నోక తీర్మానము నుపహ దించిరి.

ప్రభుత్వము వారిపక్షమున రాజగోపాలాచార్యులవారు తీర్మానమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, ఈ విషయమున జి. ఓ. ప్రయోగపబడి యున్నదనియు, దానిని బట్టి చూచిన యెడల స్థానిక సంఘముల లోకములు కానిటరీపార్టీలు ఆనవసర ములని అభిప్రాయ మిచ్చినటుల తెలియగలదనియు, కావున ఆనవసరముగా ఈ విషయమున ద్రవ్యమును ప్రభుత్వమువారు వెచ్చింపజాలరని నుడిపిరి.

నరసింహయ్యంగారు, కానిటరీపార్టీలు కావలయునని కోరుస్థానిక సంఘములవారికి ద్రవ్యసహాయము చేయగూడ దా యని ప్రక్షింపిరి.

రామయ్యంగారు ప్రకృతము 50 తాలూకా బోర్డులు అవసరమని అభిప్రాయ మిచ్చిరి. కావున వారికి ద్రవ్యసహాయము చేసిన క్రేయోదాయకముగ నుండునని నుడిపిరి.

తీర్మానము తరువాత నోటుకు వెట్టబడి, ఓడిపోయి నది.

మా త్రికుడి మునిసిపాలిటీ.

తరువాత రామయ్యంగారు, మా త్రికుడి మునిసిపాలిటీ లోని మైనరు కానిటరీ పనులకుగాను రూ. 12,000 లను విరాళముగా నిప్పించగోరుచు సెక్ తీర్మానమును తెచ్చిరి.

రాజగోపాలాచార్యులవారు ప్రభుత్వపక్షమున జవా బిచ్చుచు మునిసిపాలిటీవారికి ఇంకవరకు కానిటరీ పనులకు రూ. 25,000 లుకూడ బడినదనియు, ఇంకను అరువేల రూపాయలు (voluntary) వారు కోరుచున్నార. కాని ప్రకృతము ప్రభుత్వమువారు వారికికను అంగీకరింపలేదని గోపాలాచార్యులవారు చెప్పిరి. తరువాత తీర్మానము ఉపసంహరించు జాగ్రత్తపడినది.

స్థానిక సంఘములు.

రామయ్యంగారు స్థానిక సంఘములలో మైనరు కాని టరీ పనులకుగాను రూ. 12,000 లను విరాళముగా నిప్పించగోరుచు సెక్ తీర్మానము నుపహదించిరి.

రాజగోపాలాచార్యులవారు తీర్మానమునకు వ్యతిరేక ముగా మాటలాడిరి. తీర్మానమును నోటు వెట్టగాకు ఓడి పోయినది.

దిండిగల్లు మునిసిపాలిటీ

రామయ్యంగారు దిండిగల్లు మునిసిపాలిటీలోని పేటలను విశాలముగా చేయుటకుగాను రూ. 15,880 ల నిప్పించ గోరుచు నోక తీర్మానము నుపహదించిరి.

రాజగోపాలాచార్యులవారు ఈ విషయమున ప్రభు త్వమునా రాజోచించుచున్నారని నుడిపిన యనంతరము తీర్మాన ముపసంహరించుకొనబడినది.

నీటిసప్లయ

రామయ్యంగారు తిరునెల్వేల్లి, పాలకొట్ట మునిసిపాలి టీలలోని నీటి ఇబ్బందులను తొలగించుటకు గాను 20 వేల రూపాయలు వారికి ప్రభుత్వమువారు విరాళముగా నీయ గోరుచు తీర్మానము తెచ్చిరి.

ఈ విషయమున తగిన పరిజన నాలోచించుచున్న రాజ గోపాలాచార్యుల వారు చెప్పిన యనంతరము తీర్మాన ముప సంహరించుకొనబడినది.

నిమ్మజాతుల గృహములు.

మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు నిమ్మజాతులను ఇంటిసరుకుల కేంద్రములకు అధినివేశముల నిప్పించుటకు గాను గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాబోర్డుల వారికి మూడు లక్షల రూపాయలను విరాళముగా నిప్పించగోరుచు సెక్ తీర్మానము నుపహదించిరి.

ఈ విషయమును ఖైరతాబాదులోని కావున ప్రకృతము ఒక లక్షరూపాయలను విరాళముగా నిత్తుమని రాజగోపాలాచార్యులవారు నుడిపిరి.

రామయ్యంగారు తీర్మానములో ఇతర జిల్లాబోర్డులను కూడ కేంద్రగోరుచు నోక సవరణమును తెచ్చిరి.

రంగారాధ్యులవారు సవరణవలన చాల సంకీర్ణత కలుగునని నుడిపిరి.

రామచంద్రరావు పంతులుగారు, గోదావరి కృష్ణా గుంటూరు జిల్లాలోని పరిశీలకులను, ఇతరబోర్డులను చాల భేదమున్న దని నుడువుచు రామయ్యంగారు సవరణకు వ్యతిరేకముగా నుడిపిరి.

సవరణను దొంతకమునా రంగీకరించలేదు. కావున రామచంద్ర రావుగారి తీర్మానము నోటుకు వెట్టబడి అంగీకరింప బడినది.

గ్రామపంచాయతీలు.

తరువాత రామచంద్రరావు పంతులుగారు ఇంకావర్యుల పంచాయతీలు బాగుగా నిర్వహింపబడుటకుగాను వారికి 2 లక్షల రూపాయలు విరాళముగా నిప్పించ గోరుచు నోక తీర్మానము తెచ్చిరి.

సవాళి కట్టుగాను తీర్మానమును బలపరచిరి. రంగారాధ్యులవారు తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా మాటలాడిరి. రాజగోపాలాచార్యులవారు సముతము ప్రకృతమీ తీర్మానము సంగీకరించుట భావ్యము కాదని నుడిపిరి.

తరువాత రామచంద్రరావు పంతులుగారు తీర్మానమును నోటుకు వెట్టబలంచ లేకు.

యాత్రాస్థలము.

కరరావుపంతులుగారు యాత్రాస్థలములలో ఆరోగ్య పాయములకొరకు ఒక లక్షరూపాయలను విరాళముగా నిప్పించగోరుచు నోక తీర్మానమును తెచ్చిరి.

రామచంద్రరావు పంతులుగారు తీర్మానమును బలపరచిరి.

రాజగోపాలాచార్యులవారు ప్రభుత్వమునా రీతియను మున పర్యవేక్షణము చేయుచున్నవారలు కావున ప్రత్యేకమొక తీర్మాన మనవసరమని నుడిపిరి. తీర్మాన ముపహరించుకొనబడినది.

తరువాత నేటిసమావేశము ముగిసినది. మరల కేపు 11 గంటలకు వర సమావేశమగును.

మూడవదినపు చర్య

నేటిదినమున మదరాసు శాసనసభ 11-5 నిమిషములకు ప్రారంభమయ్యెను.

మా. ది. శాసనసభాద్యక్షుడు మో. రామచంద్ర రావుగారు గుంటూరుపురమున నీటివనతి అభివృద్ధిచేయుటకును, మురికి కాలువలు బాగుచేయుటకును, భారీగా నన్న ఫలములను పొందుటకును 1,50,000 రూపాయల సొంతకలసిన దని ఉపహదించిరి.

రాజగోపాలాచార్యులుగారు

క్రొందటిసంవత్సరము 9000 ఇచ్చితిమనియు, క్రియ చేజి ప్లానులు యింకా కొన్ని రాలేదనియు, సానటరీ బోర్డు వారు ప్లాను చూచినతరువాత వారి అభిప్రాయమునుబట్టి విచారించవచ్చుననియు ప్రభుత్వములకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

ఈ పట్టణము అభివృద్ధిచేయుటకు 6000, రూపాయల అప్పుకొనుట గుంటూరు మునిసిపల సంఘమువారు అడిగిరి. అది ప్రభుత్వమువారి ఆలోచనలో నున్నది.

రామచంద్రరావుగారు

ది. 10, 175 రూపాయలకు సాటరీ ఇంజనీరు ఎట్టి మేటు వుండెను.

సి. పురపాలకసంఘమువారు ఈ క్రొత్తపట్టణములోను భగ్య కొంతపట్టణమును పూర్వకొనుట నుంచదలచిరి. మిగిలినది తరుగ అమ్మవచ్చు నని చెప్పిరి.

డి. 10900 రూపాయలకు ఎట్టి మేటు నీటికంఠితై ఏర్పరుపబడినది. అందుకొనుటకు 14000 ఎక్సెస్సివెంటు వ్యయపరచితి ననిరి. చర్చమీద తీర్మానము ఉపసంహరింపబడినది.

రామచంద్రరావు గారు

కడప జిల్లా రెండుమూడు సంగమాల నుండియు భాగ్యము తెగుళ్లచే పంటలు గోదావరి గుంటూరుజిల్లాలో చేడిగోయి, నది. దాని తెగుళ్లను నివారించుటకు, పశ్చిమపుటకు ఒక్క వ్యవసాయ ఇన్ స్పెక్టరును నియోగించుటకు 10,000 రూపాయలను ఇయ్యవలసినదని ఉపహదించిరి.

రాజగోపాలాచార్యులుగారు

తెగుళ్లపక్షమునా పరిశోధించితి మనియు, జిల్లా క్వర సాయ కాభోద్యోగులను వ్యవసాయదారులవర్గమున పోయి; ఈవ్యాధి నివారణచేయు పద్ధతులను బోధింపవలెను. రామచంద్రరావుగారు ఇట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఆవ్యవసాయ కాభోద్యోగులు ఇవివఱకు కొన్ని తెగుళ్లు దునుచ్చుటకు సదుపాయములను చేప్పిరి. ఆసభకము క్షణము కైతులలో కలసి తెగుళ్లకు దునుచ్చుటకు మరి పరిశోధనచేయుటకు కొంత సామ్య యుచ్చుటకు కోరుచున్నాను.

రంగారాధ్యులవారు

రెవిన్యూ ఆఫీసరులను ప్రతిష్ఠలనుచు పంపి కైతులు తెగుళ్ల ఎట్లువివిధస్థలములలో బాగుచేయుచుండిరని నుడిపిరి. 24 గుర్రము పంపిపరిశోధన సలహా నియోగించుట వుంచినదని, నూచించిరి.

చర్చ వై తీర్మానము ఉపసంహరింపబడినది. యూనుబ్ వున్నేరు బహదరుగారు.

ప్రత్యేక ఫీచరును కైర్తియ అకమరులేను. ఈకాళు హా అగు భాగములకు భాగించుడంగి. (1) మెరికు బయాలజిస్టులకాళు (2) మెర్క్యూల కాళు, (3) ఫీజీకల్చరల్ కాళు (4) డైరెక్టురుకాళు సర్. (ప్రెడెంట్ కౌలసన్ గారు, ప్రతికాళు యొక్క అసిస్టెంటు డైరెక్టురును బాగా తరిఫీదు చేసి డైరెక్టురు కద వితి తయారు చేసిరి. ప్రస్తుతకల్ప విధాన ముంచవలెను. ఎవరి ఉద్యోగములలో వారి నుంచి గోవిందమగారిని సహా తి ఫీచరీజు డైరెక్టురుగా మండగోరెదను. ఫీచరును డైరెక్టురుకీ 15000 ను విడిచి పెట్టి, అసిస్టెంటు డైరెక్టురుగారికి 5000 నకు 50 రూపాయల వొప్పన 600 ముదలకొని 900 కలకు హెచ్చింపవలసినదని యుపహదించిరి.

ప్రభుత్వమువారి తగవున రాజగోపాలాచార్యులవారు. ఈ విషయమున తమ ఆలోచించి, యీ కాళులు బాగుగు భాగములకు చేసి నాము. నేను గోవిందమగారి అర్హతకు రించి ఏమి చెప్పును. డైరెక్టురుగారి వేతనము 15 రూపాయల అబ్బలనే అర్ధకలబ్బుగో సంవలమునని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

మొన్నేరు బహదరుగారు

మరల విషయము లన్నిటిని విశదీకరించిరి. కొంతవర్చమీద, నోటుకు వెట్టగా, తీర్మానము ఓడిపోయెను.

తీర్మానము.

సబ్బు ఎక్సెస్సివెంటు చేయుటకు 600000 రులకు ఏర్పరచిరి. 20 రకముల సబ్బులు తయారుచేయుటకు కేక్రీకరి

అమృతాంజనండిపో క్యాలండరు

1919 సం. రమునకు మా క్యాలండరులు తయారుగా నున్నవి. కొద్దికాటి ప్రతులే యున్నవి. కాన కావలసినవారు త్వరగా వ్రాయవ్రాగితులు. కార్యవ్యాపకులు, అమృతాంజనం డిపో.

ఆంధ్రవార్త

1919-వ సం. ఫిబ్రవరి నెల 7-న తేది శుక్రవారము.

సామ్రాజ్య శాసనసభ.

రాజప్రతినిధి యువన్యాసము.

నిన్నటిదినమున ఢిల్లీనగరములో సమావేశమైన శాసనసభయందు రాజప్రతినిధి యువంగిన ప్రారంభోపన్యాసమున అనేక ప్రధానవిషయములు చర్చితములయ్యి. దేశజల కాశాధంగము కలిగించు వాక్యాభిచే నొప్పునుండుట విచారజనకము. ప్రస్తుత సభాకాలవరిమితి 1920 సంవత్సరము జూలై, 20-వ తేదీవరకు వృద్ధిచేయబడినది. తెయిలు పరిపాలనమును కరిశోధించుటకు అధికార, అసభికారసభ్యులు గల యొక సంఘము నిర్మింపబడుట. ఆయుధశాసనము గూర్చి యోచించుట శేర్వరుపబడిన సంఘవివేదికము భారత ప్రభుత్వమువారు చూచి, భారతరాజ్యాంగమున కింపినారు. కాని, యీ వివేదిక మెల్లరకు సంతృప్తి గొలువదని రాజప్రతినిధి మున్ముందే తెలిపి యుండుటచే, దీని స్వభావము మనకు తెల్లమగుచున్నది. పిమ్మట బొంబాయి, బీహారు, బీరస్సామున్నగు ప్రదేశములలో, నిర్బాధప్రభుత్వవిద్యావ్యాపనమునకై డిస్ట్రిక్టుబోర్డువారి కధికార మీయవలయునను శాసనములు భారతప్రభుత్వమువారి యంగీకారము బడసిన వనియు, ఈ యుద్యమవిజయమునకు బోధనావిషయమున శిక్షితులగు ఉపాధ్యాయులు కావలెననియు, ఇందులకు 300లక్షల రూప్యములు సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారి నొసంగినదియు వీరునుడివినవాక్యములు ప్రశంసనీయములై, భారతీయుల కృతజ్ఞతకు వీరిని పాత్రుల గావించుచున్నవి. పిమ్మట వీరు పారిశ్రామికానివేదికముగూర్చి తమ సంపూర్ణ సమ్మతిని వెల్లడించిరి. భారతదేశము మనుష్య భవజలముతో గావించిన అపార సంగ్రామాసాహాయ్యము నుగ్గడించిరి. సైనికులు తమ సేవనుండి గృహములకు బంపబడుచుండిరి గాని యీ కార్యము శాంతి సంపూర్ణముగ నెలకొనువరకును పూర్తి కాజాలదని రాజప్రతినిధి నుడివి యుండెను. ఇదివరకున్న రిక్రూటింగు బోర్డునకు బదులివ్వకు భారత సైనిక సంఘముకటి సర్ జార్జి లౌండిసుగారి యాజమాన్యమున స్థాపితమైనది. వీరు సంగ్రామమున గాయము నొందిన భారత సైనికుల డేమును, అందు మరణించినవారల కుటుంబ సంరక్షణము, వారి శిశువుల విద్యాభ్యాసము మున్నగు విషయముల చరయించుదురు. శ్రీ మేరీ రాణీ వివాహాదిన యుల్లస సందర్భమున భారత రమణు లొసంగిన ధనము నీవిషయమున కే వ్యయపరుపవలెనని ఆమె యిచ్చిన యుదారసమన్విత మగు నుత్తరువునకు భారతీయు లామెకు కృతజ్ఞులు. తరువాత భారత దేశమునంతను సంతోషపెట్టిన ఇం ఫ్ల యెం బా

మున్నగు వ్యాధులవలన పారిశుద్ధ్యమునందలి లోపములు వెల్లడియైనవని యీ యువన్యాసము నుడువుచున్నది. కాని, ఇదియే ప్రధానకారణమని యింతటితో మిన్నకుంటుట చాడి గాదు. ప్రజల దుర్భర దారిద్ర్యమే యిందులకు గారణము. కఠిన్వరలన ప్రజలు చాల కష్టముల గనుచున్నారని రాజప్రతినిధి నుడివి, ఇటీవల పడిన వర్షమువలన నీ దుష్ఠితి తొలగునని విశ్వసించుచున్నారు. కాని, వేలకొలది జీతముల నందుకొనుచున్న సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగుల జీతములు కఠిన్వరముల మున చాలకున్న వని వగచుచున్న రాజప్రతినిధి గారు వీరల స్థితిగతుల విమర్శనము నొక వాక్యముతో నీవిధముగ నుగించు తెల్లరకు ఆశ్చర్యజనకముగ నుండకపోదు.

ఇంతకంటెను ఆశాధంగకర మగు రెండు ప్రధానవిషయములీ యువన్యాసమున విపులముగ చర్చితములైనవి. అవి యేమన:- (1) రౌలటు బిల్లులు. (2) రాజ్యాంగ సంస్కరణములు. రౌలటు బిల్లులు చిత్తురూపమున ప్రకటితములై ప్రబలతమప్రభావంబునకు పాత్రములైనవి. ప్రతి పక్షముండియు, ప్రతిపక్షమునుండియు ఈ బిల్లులకు ప్రతి కూలాభిప్రాయము లే వెల్లడియైనవి. వీనిని ఖండించుటయే దెచ్చుటను భిన్నాభిప్రాయములు కానరాకుండుటచే, దేశమంతయు నీ విషయమున నేకగ్రీవముతో యీ బిల్లులు శాసన రూపము దాల్చరా దని చాటుచున్నటుల స్పష్టముకాగలదు. మితవాదులు, జాతీయవాదులు, ఎల్లరును వీని నామోదింపకున్నారు. సురేంద్రనాథ బెనర్జీ గారి విషయ చర్చను, రాజ్యాంగ సంస్కరణ శాసనము పార్లమెంటుసభలో ప్రవేశపెట్టబడిన ఆరుమాసముల వరకు ఆపివేయవలసిన దని యొక సవరణ సంచి యున్నారు. మితవాదనాయకు డగు సర్ డిన్సా వాచాగారు రాజప్రతినిధి కీ విధముగ తంతివార్త సంచియున్నారు:- “ఇప్పుడు రౌలటు బిల్లులను సభలో ప్రవేశపెట్టుట కిది తగిన సమయమా అను విషయము గూర్చి మీరు యోచించుకోరెదను..... ఇట్టి శాసనమును నిర్మించుటవలన రాజ్యాంగ సంస్కరణవాద్యమునకు ప్రతి కూల భావ ముదయించునేమో యని భయమందుచున్నాను. ఇంకను అంతముకొందని, యీ సంగ్రామము పూర్తియైన ఆరుమాసములవరకు భారత దేశరక్షక శాసన ములులోనేముందును. ప్రస్తుతము రాజకీయ నేరము లేవియు దేశమున లేవు... కావున రాజ్యాంగ సంస్కరణ శాసనము కార్యరూపము దాల్చువరకు ఈ బిల్లుల చర్చను ఆపివేయుట సమంజసము.” ఇంతేగాక, రౌలటు సంఘసభ్యులలో నొకరగు సర్ నారాయణచంద్ర వార్కరు గారు కూడ ఈ బిల్లులకు తమ అసమ్మతిని వెల్లడించెడిరు. కాని, యిట్లు ప్రజలముగ నున్న ప్రజాభిప్రాయమును తలకింపక, యిప్పుడే యిది శాసనరూపము దాల్చవలెనను రాజప్రతినిధి వాక్యములు ప్రజామానసములలో నిరాశ జనింపజేయుట నిశ్చయము. స్వాతంత్ర్యసంగ్రామము గావించబడిన సంగ్రామము విజయనంతముగ నంతయు నొందుటచే, ఇదివరకున్న నిర్బంధ శాసనములను నిర్మూలించుటకు బదులు, ఇదియే కారణముగ గొని దేశ శాంతికి సంగ్రామనమయమున ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడిన అధికార మింతటితో నామమాత్ర మగు ననియు, కావున ఆధానమున తగిన శాసనము లుండుటవలన మనియు, రాజప్రతినిధిగారు వాపోచుచున్నారు. ప్రస్తుతమున్న శాసనములు దేశ శాంతిని నెలకొల్పుటకును, రాజద్రోహులను శిక్షించుటకును నుపక

రించుచుండ, ప్రత్యేక శాసనములకై వీరేల అన్యమించుచున్నారో తెలియకున్నది. దేశభక్తి రాజద్రోహముగ పరిగణించుట అన్యాయము. ఈ బిల్లులమూలమున నిందితులే గాక, ఇతరులు కూడ శిక్షింపబడుదురేమో అనియు, అందుచే స్వాతంత్ర్యనిరోధము తలపించు వనియు ప్రజలు భయపడుచున్నారనియు. కాని, సర్ విలియము మింసెలుగారు ఈ బిల్లులు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టుటకు అనుజ్ఞ గోరుచు, మూలవ్య, మాఫీ, మద్యమాను, శాస్త్రీ, నవాబు ఆలీచౌదరీ, కవర్దీ, ఎదుర్చు, హబీబ్, మున్నగువారు గల యొక సంఘమున కీ విషయనిర్ణయము నొసంగవలె నను నుడివిరి. ఇదివరకు తెలుపబడియుం బెనర్జీ, కటేలు గార్లు దీనిచర్చను ప్రస్తుత మాపివేయవలయుననిరి. మూలవ్యగారు యీ బిల్లులను సంపూర్ణముగ వర్జింపవలెనని హెచ్చరించిరి. దేశభక్తులను శిక్షించుటగాని, రాజకీయాద్యమును సరింధించుటగాని యీ బిల్లుల యుద్దేశము కాదని మింసెలుగారు వాదించిరి. ఇంతకంటె యెక్కువ దృఢమగు అభయపాస్త్రమే భారతదేశంబున శాసననిర్మాణ సమయమున గూడ నొసంగబడినను, అనుభవము బట్టి, కొందరు అమానుకులు కూడ యీ బిల్లుల మూలమున బాధ నొందువరని గ్రహింపగలము. ఇప్పుట్టున ప్రజాభిప్రాయమును గమనించుట ప్రభుత్వమువారి కెంతయు శ్రేయస్కరము.

ఇక రెండవవిషయము రాజ్యాంగ సంస్కరణములకు సంబంధించినది. ఈ రాజ్యాంగ సంస్కరణములవలన తమ అధికారమును గోల్పోదు మేమో అని భయభ్రాంతిచిత్తులైన సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగుల యొక్కయు బ్రిటిషు వర్తకుల యొక్కయు దిగులును రాజప్రతినిధిగారు సంపూర్ణముగ తొలగించివైచిరి. ఈ సర్వీసు ఉద్యోగులు సంగ్రామమున పోరాడి, భారతదేశమున శాంతియు, సంతృప్తియు వ్యాప్తమగునట్లవలించిరనియు, అట్టి ఘనసేవ గావించిన వారిని అధికార విహీనులుగ నొనరించుటన్యాయ మనియు వీరు వాదించుచున్నారు. కాని, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వము స్థాపితమైన తోడనే యీ సర్వీసు ఉద్యోగులు భారతమంత్రుల యాజ్ఞానువర్తన యుండుట తప్పదు. కాని, సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగుల మనోభారమును రాజప్రతినిధి గారు సానుభూతిపూర్వకముగ నివర్తించేయును, తమద్యోగులకు ప్రతికూలరగు మంత్రుల చేతికింద వారిని అసహాయులుగ నుంచుట గాని, అట్టిమంత్రుల ఆజ్ఞలు వారి ఆత్మగౌరవమునకు భిన్నముగ నుండినను వానిని శిరసావహించవలెనని గాని విధించుట తమ యుద్దేశముగాదని అభయపాస్త్ర మొసంగుచున్నారు. భారతదేశ మింకను స్వీయవిషయనిర్వహణసామర్థ్యమును గడింపలేదని యి, అది భారతీయుల కలవడుదనుక యీ సివిలు సర్వీసు శాఖయుండుట దేశక్షేమమున కవసరమనియు వాదించుచున్నారు. ఈ శాఖవారి అమూల్య సహాయ స్వభావమును గుర్తెరిగినవారికే ముత్రివదవుల నొసంగదమని కూడ మాట యిచ్చుచున్నారు. ఈ శాఖాక్షేమమునకు రాష్ట్రీయ గవర్నరు లుత్తరవాదులుగ చేయబడుదురట! ఈ శాఖావిచ్ఛిన్నమునకు చేయబడుచున్న లేవియు అంగీకృతములు కావట! వీరి కన్యాయము జరిగినచో వీరావిషయమును భారత ప్రభుత్వమునకు తెలుపుట కధికార మీయబడినది. ఈవిధమగు వాగ్దానాల బ్రిటిషువర్తకులకు గూడ అసంగీకరవచనముతో నొసంగబడినవి.

ఈ పై ఘయములబట్టి చూడ మాంటాగూ రాజ్యాంగ సంస్కరణము లెంతవరకు ప్రజాక్షేమమున కుపయోగపడవలెనో తెల్లము కాకమానదు.

నిరంకుశాధికారులెంత వట్టుదలతో అధికారమును ప్రజావశంగతము చేయ నిచ్చగించుకొన్నారో తెలుపడగలదు. కోట్లకొలది భారత ప్రజలక్షేమము కంటె ఉద్యోగీయులయొక్కయు, ఆంగ్లవర్తకుల యొక్కయు డేమమీ యెక్కుడుగ వరిగలేంపబడి, ప్రజాస్వామ్యవ్యాప్తికి నిరోధములు గల్గింపబడుట శ్రేయోదాయకముకాదు. రాజకీయవిధి యుక్తస్థానము బట్టి పరిస్థితుల స్వభావము తేటతెల్లమైనది. ప్రజల కర్తవ్యపుడు అధికారము నొసంగు యీ అల్ప సంస్కరణములను చాడ నిరంకుశాధికారులు ఫలపరకాతములు గావించజూచు చున్నారు. ఒక వంక సంస్కరణ ప్రసాదమును, మరియొక వంక కఠినశాసనక్రమోగమము - ఈ మామూలు విధానము నవసరింప వీరు దృఢ నిశ్చయములై యున్నారు. ఈ విధానముమీటో మోర్చి సంస్కరణములను విధంత నొందించి, తదవలంబకుల అభిప్రాయానుగుణ్యముగ దేశమున అభివృద్ధి పడ గద్రొక్కుటకు బదులు, దానిని బలవత్తరము గా విడిచిది. ఈ విల్లులుకూడ పూర్వాయుధమున బలపరచుటకు సందియములేదు. దేశమునకు మిగుల విషమస్థితి సంతాపించినది. ఈ సమయమున దేశములలో నైకమత్య మత్యవసరము. ఆంగ్లదేశ పరిస్థితులు మన కను కూలముగ నున్నవని లోకమాన్య తిలకు ప్రాసిన విషయముల నెల్లరును తిలకించి, వికమత్యముతో, స్వాతంత్ర్యసిద్ధికై కృతనిశ్చయమునై నయెడల నిజకామితముల బడయుట కెట్టి సందేహమును యుండదు. స్వాతంత్ర్య నిరోధ ప్రయత్నములెచ్చటను విజయవంతములుకాలేదు. మరియు, ప్రపంచమందంతటను స్వాతంత్ర్యము వ్యాప్త మగునపుడు భారతదేశమున దాని కాటంకముల గల్గించుట హాస్యాస్పదము. ఎట్టివారైనను కాల స్వభావమునె తెనుకాదుల దుర్లభము.

పల్లికువర్క్కు శాఖ.

మదరాసు రాజధానియందలి పల్లికు వర్క్కు శాఖవారి 1917-18 సంవత్సరపు నివేదికము శాఖాలయము జేరినది. ఈ వత్సరమున ఆంగ్లమునుచే యీ శాఖవారి కార్యనిర్వహణము అంత తృప్తికరముగ లేదని తెలియుచున్నది. అయినను, అనేక భవనముల నిర్మించుటయందును నీటిసప్లయ, మురికికాలువ యేర్పాటులు మున్నగు వానిని గావించుటయందును కొంత సంతృప్తికర మగు అభివృద్ధి కానవచ్చినది. విశాఖపట్టణము, గుంటూరు, బళ్లారి, కర్నూలు పట్టణములలోని నైద్యశాలల నిర్మాణమును, అందు నూతనభవన నిర్మాణమును సమాప్తి గావచ్చుచున్నవి. మరమ్మత్తులక్రింద 50.9 కి.ల రూప్యములు వ్యయ పరుపబడినవి. ఈ నివేదికమునుబట్టిచూచినయెడల విద్యుచ్ఛక్తి యీ రాజధానియందు విడివిగ నుచు యోగింపబడుచున్న దని తెలుపడగలదు. తెనాలి గుంటూరు మండలభాగముందలి మారినపేటకు వలయు విద్యుచ్ఛక్తిని తెనాలిలోని శ్రీరామ విద్యుచ్ఛక్తి కంపెనీవారు, 1918 మార్చి 21 తేదీనుండి సప్లయ చేయుచున్నారు. బెజవాడ పురపాలక సంఘమువారు కూడ విద్యుచ్ఛక్తి దీపములను, శక్తిని సప్లయచేయు విషయమై యోచించుచున్నారు. ఈ విధముగ ఇతర పట్టణములలో గూడ పని జరుగుచున్నది. 1913-వ సంవత్సరమున పట్టణములవేయి 79 యుండగా 1917-వ సంవత్సరమున 167 వరకు వృద్ధిపెంపుట సంతోషదోహకము. బొగ్గుయంత్రములన సదుపయోగ కర్తాగారములలో పనిచేయు వాళికును, పట్టణ వాసులకును అనారోగ్యము కలుగుట తగ్గించు

చున్నది. కాని, దీనికి బదులు విద్యుచ్ఛక్తియే యుపయోగింపబడినయెడల యీ కష్టస్థితి తొలగి, ప్రజారోగ్యము పెంపొందగల దని నిశ్చయముగ చెప్పుగలదు. ఈ శాఖవారు చేయు సున్నము, ఇటుకలవలన చాల లాభము లభించుచున్నది. ఇక రైలు మార్గనిర్మాణముగూర్చి యిందుకు యోచింతము. నూతనముగ 41.50 మైళ్లు రైలు మార్గములు వేయబడినవి. 15.88 మైళ్లు రైలు మార్గములు తీసివేయబడినవి. గుంటూరు, తెనాలి రైలుమార్గము ప్రామాణ్యతరములవలన 1917 అక్టోబరు 21 తేదీని తీసివేయబడినది. కాని, సీలము జిల్లాబోర్డువారి నూతన మంజూరము - సీలము మార్గము 1917, జూన్ 1 తేదీని తెరువబడినది. క్వీలాను-తిలేడము రైలుమార్గము (37.75 మైళ్లు) 1918, జనవరి 1 తేదీకి పూర్తయై, రాకపోకలు జరుగుచున్నవి. ఇంకను క్రొత్త రైలు మార్గములను నిర్మించుటకు స్క్రీములు వేయబడుచున్నవి. అందు ముఖ్యముగ కాకినాడనుండి కోటిపల్లెకు బోవు రైలు మార్గనిర్మాణమునకై 1917, మేనెలలో మదరాసు, డిల్లీ, మరాట్టా రైల్వే ఏజెంట్లు యొక్క స్క్రీమును తయారుచేసెను. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నారు. గుంటూరు మండలమునందలి రేపల్లె-విశ్వేశ్వరము రైల్వేను నిర్మించుటకు 1.22 లక్షల రూప్యములు కావలె నని మదింపు చేయబడినది. ప్రస్తుత మంత భరవ్యము చేయుట అసాధ్యముగాన, అనుకూలపరిస్థితులు సంభవ మకనపుడు యీజిల్లాబోర్డు యీ విషయముగూచూచనలగావించ వలసినదని తెలుపబడినది. మరియు, గుంటూరు నీటి లివనరిని అభివృద్ధి చేయుటకు 200 అడుగులు లోతుగల యొకబావిని త్రవ్వటకు 14,500 రూప్యములు మదింపు వేయబడినది. దీనిని ఈ వత్సరమే ప్రారంభించుట కంగీకరింపబడినది. ఏలూరు డ్రెయినులను వృద్ధిచేయుట కొక స్క్రీము తయారు చేయబడినది. వాన నీటిని గొనిపోవుటకు 7 మైళ్లు నిడివిగల మురికికాలువలను నీరును తోడుట కొక యంత్రసానమును కట్టించవలె నని యీ స్క్రీము యుద్దేశము. ఇంచులకు 8,10,000 రూపాయలు మదింపు వేయబడినది. కాకినాడ, బెజవాడ, రాజమండ్రి మున్నగు ప్రధాననగరములలోని మురికి కాలువలను వృద్ధిచేయుటకు యోచనలు జరుగుచున్నవి. ఇవి త్వరలో కార్యరూపము చాల్చు నని విశ్వసించుచున్నారము.

అమెరికా నావికాకార్యక్రమము.

వాషింగ్టన్, ఫిబ్రవరి 5:—ప్రతిభుల మందిరమున నావికావ్యవహారప్రతిభుల సంఘాధ్యక్షుడు, పెద్దెట్టు గారు సంఘమువారు దొరకనమువారి నావికాకార్యక్రమము శేక గ్రీకుముగ సంగీకరించి, ఇంచులకు 75,00,00,000 డోలరులు వ్యయమగునని వారుచెప్పుచున్నారు. ఈ కార్యక్రమమునకు ఇంగ్లండు మగు సేన్యాధ్యక్షులు నింతవరకు జరగ లేదని విల్లుకుగారి వద్దనుండి తిరుగ తీసిరావలెనని వచ్చుచుండుటల నీయేర్పాటు ఏర్పరచబడినది. తన రాష్ట్రీయంత్రములే గాక ఇతర రాష్ట్రీయంత్రములకూడ నుండుటలన విల్లుకుగారిసంజేతము ప్రయోగించుట విలుకేదని పెద్దెట్టుగారు తెలిపిరి. ఈ కార్యక్రమమెట్లు జరుగవలయునని నావికా వ్యవహార సంఘముందలి నీయకురవల్లికు పట్టుకు గారు సంగీయించుచున్నారు.

బోలైవిక్కుల ఉద్యమము.

ప్రావహము, ఫిబ్రవరి 5:—జర్మనీ, ఆస్ట్రియా, ఈ లంకు, బాల్టిక్ రాష్ట్రములు, ఫిన్లండులకు బోలైవిక్కులందఱును పెద్దపథన జేతులనుచూచి ప్రోత్సహించుచు కొనిన గారంపిన ఉద్యోగమును పెట్రోగ్రాదుపత్రికలన్నియు ప్రకటించినవి. చీనానాయకుని చంపుట. పెట్రోగ్రాదునందలి చీనా బోలైవిక్కుల నాయకుడు పెట్రోగ్రాదులో నున్న చీనా ప్రజలందఱియొడ నిధికారము చెల్లాయించు నుండుటలన చంపివేయుడెను.

రెయిలుబండ్ల ఇంజనీరు ల. లండన్, ఫిబ్రవరి 5:—వాడ్లసంఘమువారు రైలు తెలియబరచుచున్నారెయిలు బండ్ల ఇంజనీరు లంపి: ప్రతినిధి కర్మమువారికి బోలైవిక్కుగారు మంత్రికర్మమువారి తిరపుర సందర్శనముగాని నిరాకరించిరి. దొరకనమువారు ఇంజనీరులను గలసి కోహోను 8 గంటలయొక్క పనిచేయవలయు నని స్పష్టముగ సేర్పించుకొనిరి. ఎదిమిది గంటల పనిచేపుడు ఎదిమిది గంటలయిన పనిచేయవలసిదే గాని అభిప్రాయ భేదమునదే తావు లేదని చెప్పిరి.

శత్రుదేశీయుల శిక్షించుట.

లండన్, ఫిబ్రవరి 5:—కొంతసందర్భమున అంతరాధియమైన శత్రులవారు ఎంతటి మున్నుత్తిని చూపుచున్నారో కొంచెమైన బాలవృద్ధులు చేతులదాకి తిరిగి తిరుగి వింతవలెన అనరాధియు చేసిన గారెవరు? అని ఎట్టి అవగాహనములే వారికి శిక్షించుట ఎట్లు? అను విషయములను గూర్చి అంతరాధిపతీయులుకును, ఇంచులకు గూఢచర్య అధికరణము వారికిని సందేహములేదు. అంతరాధిపతీయులు నును ముచ్చటచేసి, అంతరాధిపతీయులను అటూని జేరెయిల సర్ గార్డుల హాజరునగారు స్వార్థము నగుచున్న క్రమ ప్రతిభులకు తెలిపింది ప్రకటించబడినది.

నష్టపరిహారము.

స్వార్థము, ఫిబ్రవరి 5:—ఆస్ట్రియా జర్మను దేశముల వారు కలగ లేదని నష్టములకు పరిహారమురాబట్టు విషయమున ప్రతిభుప్రతిభులు పట్టులకును చూపుటలేదని మిత్రముందలి పత్రికలలో ప్రాచుర్యముగ ప్రకటించబడినది. ప్రతిభు వారు వికేతీతో నేయున్నారు. ఉదయములకు తరుకొకలకు సంధిసభ వారంగీరించుచు రను గట్టిపట్టుకము వారికి గలదని దూధిగ తెలియుచున్నది.

అంతర్జాతీయకార్మిక శాసనసంఘము.

స్వార్థము, ఫిబ్రవరి 5:—ఈ సల వార్తల తేదీని గోడల ముగారు ఆఫ్ఘిజీతక్రింద సంధిసమావేశము జరిగినది బాన్సు గుగారును, తర్రాను కార్మికమంత్రి కోస్ట్యుగూడును ఉన్నా ధ్యక్షుడుగ నియమింపబడిరి. వీరినిగూర్చి ప్రతిభు ప్రతిభులు ప్రాచిన చిత్తు ముసామువారు మూలాధారముగ సేర్పరచు కొన సభవారు నిశ్చయించిరి. చర్య ప్రారంభమైనది.

భూతంత్రీవార్తలు.

లండన్, ఫిబ్రవరి 5:—రింగ్రివాన్ల చాల విషయముగ నుండుటలన చాల అలస్యము కలుగు చున్నందున విచారిం చుచున్నామని ఈప్రస్తు తెలిగ్రాఫిక్కు కంపెనీవారి తెలి యజేయుచున్నారు. యుద్ధమునకు పూర్వము ఇంగ్లండు సొం దూజేతులకును ఇంకను తూర్పునందును దేశములకును భూమి లోనుండి రంగ్రివాన్ల చలించుటకు ఏ మార్గములుండెను. అందు కి మార్గములు ఈప్రస్తు కంపెనీవారి 2 ఇండోయూకోలియ ను సంఘమువారి. మరియుకటి నవనోత్తరమార్గము కడపటి రెండువరకుల మార్గముల ద్వారా సొం దూజేతులతోడను ఇంక ను దూర్పునందును దేశములతోడను ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుగుచుండెడివి. అకంపెనీల మార్గములు జర్మనీ రుష్యాలు ద్వారా యుండుటలన 1914 వ సంవత్సరముం దని నిరోధించ బడినవి. వాటిద్వారా వెళ్లవలయు వాస్తవ్యము మొనటి కి మార్గముల ద్వారా పోవలసినచుచుండెను. ఇంక నీలరింటిలో 2 వాయుభాగ మనుకూలముగ లేవండుకరన రెండుమాసముల వరకు నెండులకు నడచెదొంగిలడలేదు. 1918-వ సంవత్సరపు క్లిటి గతులతో బోల్షియాను నెడల ఈప్రస్తు మార్గముల ద్వారా వెళ్లుచుటలసంఖ్య నూటికి 150 చొప్పున అధికముగ పెరిగిపో యెను. ఇంచులలో ప్రభుత్వమువారిని అధికము. వాటికి ప్రయత్ని వాక్కుండుటచే ముందుగాదోతరదు. ఈ వార్తలనుకన్య విశే యుగ పెరిగిపోవుచున్నది. నుమూ 1 కి మార్గము నదియే పూర్తి అక్రమించుచున్నది.

ప్రీమెనులో పోరాటము.

కోపముపొగను, ఫిబ్రవరి 5:—ప్రీమెనునుండి ఇట్లాగ సందేశము వచ్చుచున్నది. దొరకన ప్రతిభులు నగరములలో ప్రకటించినవి. ఘోరయుద్ధము నొనరించినప్పటికీ రాష్ట్రీయపు కట్టకముల చాక్రమించినవి.

సిన్ను ఫెయినరీ సభ్యులు.

లండన్, ఫిబ్రవరి 5:—సభ్యులందఱును ప్రమాణములను చేయుచున్నది సిన్ను ఫెయినరీసభ్యులు ప్రజలను దిరముల తేరు.

ప్రాన్ను, ఫిన్లండులు.

స్వార్థము, ఫిబ్రవరి 5:—కోస్ట్యు ఫిన్లండులో మరల రావలసినవ్యవహారముల వారంగిరించినది.

(Continued from 9th Page 2nd Column)

to prejudice commerce or industry. Now let me explain the position as I see it. The legislation on which British commerce in the main depends is mainly all India in character. Some of it is embodied in the great commercial codes, some of it deals with matters of factories, petroleum, explosives or mines. Now in as much as these will remain with the Government of India which will, as I have laid down more than once remain in disputable authority, their are surely no reasonable ground for apprehension. Commerce can make its voice heard just as effectively as heretofore. It may be said, however, that in the future provincial councils will exercise more freely the power of attending all India acts. But that they can only do with the previous sanction of the Governor-General. In any case there is the safeguard of the people, veto of the Governor, the Governor-General and the Crown, and this applies to all provincial legislation. It seems to me indeed that the control of the matters of peculiar interest to European commerce is to a great extent concentrated in the hands of the Government of India. I am thinking of the tariff and the currency, of banking, railways, shipping, posts and telegraphs. In these respects no existing measure of security is being diminished and therefore the apprehension is surely groundless. But evidently it is in the minds of some people that in the provincial sphere it will be possible injuriously to affect the commercial community, say for instance by special interests being singled out to bear the burden of provincial taxation, or by rival interests being artificially stimulated. What protection will there be in such cases? Well, the Secretary of State and I have pledged ourselves in paragraph 344 to reserve to the Government power to protect any industry from prejudiced attack or privileged competition. To speak for myself I believe this can be secured by embodying this undertaking in the instrument of instruction given to the Governor on appointment, wherein he will be informed that His Majesty's Government lay on him a responsibility for seeing that the pledge is made good. With such a public document in his hands the Governor with the Government of India and the Secretary of State behind him, would be in a very strong position to resist all proposals of his Ministers which appeared to him to be acts of hostility to British commerce. There will moreover be representatives of that interest sitting in the provincial chamber, and I cannot do them the injustice of supposing that they will fail to bring any just grievance effectively to the Governor's notice or if need be to remind him of his responsibility.

Glorious British Victory.

Now gentlemen, I shall not detain you much longer. The conditions under which we meet to-day are very different from those to which we have been accustomed during the past four years, for the hopes of victory deferred, may long deferred, have now been abundantly realised and to-day we can hold high our heads feeling I trust, each one of us in his own way, that we have shared in the great fight for justice and truth, and that we are proud citizens of a powerful and victorious Empire. For those who seek for proof of what the British Empire has done in this great and fateful chapter of the world's history, is not the tribute of Marshal Foch sufficient? "The hammer blows of the British armies were the decisive factors in the final crushing defeat of the enemy". Again is not the humiliating surrender in British waters of the German navy a powerful indeed almost incredible, testimony of what had gone before, of what British valour and endurance had achieved by unrelenting effort on the sea.

India's Part in War

On India's part in the Empire achievement I have dwelt time and again. There is no need to tell over again what all the world knows, how India's loyalty enabled us at once to send out troops far from India's shores, how India's efforts increased and developed till the supply of men material and munitions reached a figure worthy of the stake which India had in the war, and how in the last critical stages Indian troops played a decisive part in the glorious victories won in the eastern campaign under General Allenby. There are supreme moments in the life of communities as well as of men when all that is petty and sordid sinks into insignificance, when differences and animosities fade in the light of some deep emotion and we are revealed the feelings that lie deep and the things that matter. Such a moment, I think, came to us here in India when the news was celebrated throughout the length and breadth of the land that the Empire had come through its long ordeal by battle still standing four square, its purpose unimpaired, its credit unimpaired, its citizens still free. The victory of the Sarkar was every man's victory. We met upon a common platform of rejoicing and there was revealed to us a deep and essential comradeship which in common place times of domestic stress and difficulty I trust we shall not forget. Who will say that there were not days during that long struggle when the outlook was dark and threatening and we knew that it was only the dogged tenacity of the British character, which stood between the civilised world and the domination of brute force. The German high command could point with arrogance to their much boasted war map, but they had no chart of British character. There was a moral situation not susceptible of German appreciation. And to that great reserve of moral strength which made our Empire invincible India contributed her full measure. It would be idle to suppose that our victory, complete and overwhelming as it carries us straight into a peaceful harbour of ease and content. The tempest which threatened us has abated but the troubled sea is still a danger to all but the stoutest craft. The nations who have won the war are called upon to display qualities as fine as those which carried them through those long years to final victory.

Problems of Peace.

We have shown courage and tenacity in war, we must show sanity and sobriety in peace. The difficulties engendered by the war will heavily tax our patience for many months to come. Trade, supplies, prices, wages, currency, labour, transport, wherever we turn in the domestic field there are hardships which must still borne, difficulties which must still be overcome. In attempting to solve these problems our hands are tied in every direction and on behalf of my Government I must ask for still more of that same patience which has been so liberally extended to us during the war. In the difficult days that lie ahead the established forces of law and order, the forces to which the people are from

(Continued at the foot of Column 2.)

Punjab Legislative Council.

LAHORE, February 6

A meeting of the Punjab Legislative Council was held to-day His Honour the Lt. Governor presiding. A resolution moved by Nawab Bahram Khan conveying to Their Majesties the King and Emperor and Queen Empress an expression of respectful sympathy in the bereavement they sustained in the death of their youngest son Prince John was passed. All standing. His Honour then referred to the death of Mr. Currie and asked the Council to permit him to send on their behalf a message of sympathy to the members of the family of the deceased member. After interpellation the Punjab Courts Act Amendment Bill was introduced and passed. The Bill intended to supersede the present Chief Court and create a High Court of judicature in the Punjab. Other bills passed were the Punjab District Court Act Amendment Bill and the Adulteration of Food Bill. The motion by Mr. Craik that the Punjab Customs (Power to Control) Bill be circulated for opinion was carried by a majority. Consideration of the report of the select committee on the Punjab Compulsory Education Bill was postponed to the 7th instant. Of two resolutions by the Hon'ble Mr. Bakshi Lal the first recommending that henceforth not less than three quarters of educational expenditure of local bodies be met from provincial revenues was lost and the second that henceforth not less than three fourths of sanitation expenditure from local bodies be met from provincial revenue was withdrawn.

Bombay Municipal Corporation.

BOMBAY, February 7.

At a meeting of the Bombay Municipal Corporation last evening it was resolved to make a representation to the Reforms Franchise Committee for enabling the Corporation under the reforms scheme to elect two members on the Provincial Council and one in Imperial Council. The Corporation also passed a resolution recording the appreciation of the valuable services rendered by its executive Health Officer Dr. J. A. Turner who is going on leave from 1st April preparatory to retirement after eighteen years service.

Sir Rabindra Nath Tagore.

Reception in Coimbatore

COIMBATORE, February 6.

Sir Rabindra Nath Tagore and Mr. C. F. Andrews arrived by mail train from Ontonamund yesterday. At the railway station a large gathering of Indian gentlemen assembled and accorded welcome to the Post.

After formal introduction the distinguished visitor motored to the local college where the students accorded him reception. Mr. Ramalingam Gattiar, Secretary of the Committee, and Vaithianathier, Principal of the College welcomed them, and after a short break for tea all moved to the open. The girls of Miss Noble school opened programme first reciting select holy verses specially composed and addresses in Sanskrit and English were read. The audience included many Christians and Mohammedans and Indian ladies also. Sir Tagore after thanking them left for Besant House of Rajawadeingar.

Mr. Ghandi's Photograph Unveiled.

This morning at the Thomas Memorial College a photograph of Mr. Ghandi was unveiled. Late Mr. Andrews delivered an interesting lecture on Bhopur school. Rao Bahadur Arakgiasawmi Pillay presided.

Price of Rice Fixed by Government.

Rangoon, February 6.

The export maximum price exhooper of cargo rice has been fixed by the Government of India by Rs. 280 per hundred baskets of 72 pounds each.

The Postal Express train conveying the Inward Foreign Mail left Bombay to-day at 16-40 hours.

(Continued from 1st Column.)

childhood accustomed, need all the support that comes from the co-operation of the great body of soberminded citizens.

No Fear of Bo'shevism.

Do not let it be supposed for one moment that I fear that this country lies in any danger of falling a victim to those disruptive forces, best suggested by the name Bolshevism. The poison of that doctrine flows from failure, and I am convinced that those nations who have drunk the tonic of success with the consciousness of duty done are immune from its virus. Nor would I have you suppose that I have anxieties in regard to the Indian masses, for each year I have spent here has strengthened my confidence in the solid good sense of Indian masses. They may live their lives remote from affairs lacking in education still wanting in most of the paraphernalia of progress. They may perhaps in some sense be voiceless masses. But the good sense of India springs from a deep political instinct from lessons learnt in a harsh school, perhaps learnt in ill rewarded toil in pestilence and under the drums and trappings of many a stern conqueror, but still learnt and not to be easily unlearned. In that instinct lies a solid foundation for our public life. There lies our ultimate source of strength. The good sense of India has been tried in this great war as never before and it has not been found wanting. The test as I have said is not yet over, but speaking for myself I look forward confidently to the days ahead fully assured that when the dust of these days has subsided a greater India will emerge, greater in resources, greater in self help, great as ever in her loyalty to the King Emperor.

Bombay Mill-Hands.

Situation Un-changed.

BOMBAY, February 6.

The cotton mill strike situation practically remains unchanged to-day. About eighteen mills stopped work by last evening. Two or three of them worked to-day and two or three others closed down this morning. Thus the number of mills affected by the strike remains unchanged.

A mob of about two thousand men entered the compound of Crescent Mills (one of Currimbhay group) when the mill was working in full swing this morning and began to throw stones. On arrival of the police the workmen of the mill along with other strikers left the mill without creating any further disturbance.

The men on strike belonging to Newgreat Eastern mill who had chosen to remain in the compound till 11-30 a.m. to-day started stone throwing smashing window glasses. The police were soon on the spot which scared them away. The mill situated at Colaba stopped work yesterday, but those at Tardoo are still working.

Amongst the mills closed down to-day were Crescent and Dhanaw Patil mills. The Pearl Mill which remained closed yesterday worked for about Half hour in the morning when operatives got down to tools. The Spring, the Jacobus Sassoon and the Hongkong also resumed work to-day.

(చివరి పేజీ లేకపోయింది)

యొక్క వ్యయం మరి 10 రోజుల సమయం జీయవచ్చు. ఈ ఎక్స్‌ప్రెస్‌మెంట్ 5 లక్షల అనవరత. ఒక్కొక్కటి తగ్గించబడినది. ఎక్స్‌ప్రెస్‌మెంట్ కంటిన్యూయ్ ఖర్చు పెట్టు వాళ్ళేమీలేదు. చాలామందికి కంటిన్యూయ్ వేరే విధానం వారు పాదామిచిత్తే వేరేమీ మిగిలి పోయింది. ఈ యోగించిన వారు నుండినది.

రాజగోపాలచార్యులుగారు

జయ్యరియమై 5 లక్షల రూ॥ లకు ఖర్చు పెట్టుటకు భవనము వృథాపరచుట గారు పరిశోధనలలో జయమొందిన శ్రీమలాధి మిచ్చును. 5 లక్షల ఖర్చు పెట్టుట అనవరత మై చో లక్షరూప్యముల సవరణము ఆ ప్రయత్నముచేసి.

శివ రావుగారు

5 లక్షలకు అభివృద్ధి చేయటకు చాలవు. ఈ పరిశ్రమ లిడెనర్ ప్రారంభించబడినది 5 లక్షల రూప్యములకు ఖర్చు పెట్టుటకు సమర్థులై వెళ్ళిరి.

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

ఈ సామ్య ఖర్చు పెట్టుటకు లాభము ముందుకచ్చు గాన ఇంకే సామ్య ఖర్చు పెట్టుట వారు డ్రేక్ మని వలసరది. వర్తమాన శివరాములు ఈ పాపం నాశించుకొనిరి.

యాకుబు హుస్సేనుగారు

ప్రజామిత్రుల డ్రాక్ట్‌గాడి ఏప్రిల్ 18000 వేలమును 19,200 రూపాయల వృద్ధి చేయవలసిన దని వారి సేవకును సంరక్షకునకు 100 రూ॥ హెచ్చుచొప్పున 15000 రూ॥ మొదలకొని 2000 రూ॥ కంటకు నిశ్చయపరచినదని ఉత్తరాలిచ్చిరి.

వర్తమాన ఉపసంహరింపబడిన.

చిదంబరనాథ మొదలియ్యారుగారు

పరిశ్రమల అభివృద్ధికి నుండిన మొత్తము 20,000 రూపాయల లక్షలను జేయ గోచరున్నాను. ఈ మొత్తముతో చెప్పే ప్రతి రాజధానిలో శివ సేవలక్షకు సభివృద్ధి చేయటకు, వినియోగించవలయును. ఈ ప్రయత్నము జరిగిందే తక్కి మిక్కిలి యవసరమైనది. అనా నిధులుగా నున్నది. ఈ పరిశ్రమల డ్రాక్ట్‌గాడి ఏప్రిల్ 18000 వేలమును 19,200 రూపాయల వృద్ధి చేయవలసిన దని వారి సేవకును సంరక్షకునకు 100 రూ॥ హెచ్చుచొప్పున 15000 రూ॥ మొదలకొని 2000 రూ॥ కంటకు నిశ్చయపరచినదని ఉత్తరాలిచ్చిరి.

సేవలక్షకు ఇచ్చావురము గంపామునా ప్రారంభించ

బడినదనియు, చాలామందికి డ్రాక్ట్‌గాడి, పరిశ్రమల అభివృద్ధి చేయటకు, వినియోగించవలయును. ఈ ప్రయత్నము జరిగిందే తక్కి మిక్కిలి యవసరమైనది. అనా నిధులుగా నున్నది. ఈ పరిశ్రమల డ్రాక్ట్‌గాడి ఏప్రిల్ 18000 వేలమును 19,200 రూపాయల వృద్ధి చేయవలసిన దని వారి సేవకును సంరక్షకునకు 100 రూ॥ హెచ్చుచొప్పున 15000 రూ॥ మొదలకొని 2000 రూ॥ కంటకు నిశ్చయపరచినదని ఉత్తరాలిచ్చిరి.

చి.వి. నరసింహయ్యగారు సేవలక్షకు సేవలక్షపా

ద్రందరు లీడర్‌లలో నుండి రని చెప్పిరి.

గా॥ గార్లకు (ప్రజలగురు తిక్కాముఖ్) వ్యతిరేకించుచు నూ॥ వేంకటపతి రాజుగారు ఇచ్చివు కర్తవ్యులనే ఇందియా పరిశ్రమలను లక్షలకంటెనరి. ఇంగ్లండులో నూ॥ పరిశ్రమ అభివృద్ధి చేయటకు రక్షణనుకలమును ఇందియా పరిశ్రమల సేవకు జేసివారు. గర్వ మొట్టు వారు సహాయ మొనర్చవలయు నని చెప్పిరి.

ఏ. ఎన్. కృష్ణారావుగారు తిక్కాముఖ్ నులపరచిరి.

చిదంబరనాథ మొదలియ్యారుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

రావుజమాదురు రంగాచార్యులుగారు

ఆంధ్రదేశవార్తలు

గుంటూరులో నిధిరంగ జిల్లాకలెక్టరుగా నున్న ఇ.వి.దేవిగుంట సేమనకు మార్పులు కుట్ర, వారి స్థానమున ఎస్. ఎస్. వి. ఉపాధ్యక్షుని పాటు బహదూరుగా నియమితులైరి.

త్యాగరాజు ముద్రాపత్రములు:—బందరులో ఈ ముద్రాపత్రములు కడచిన నెల 21 తేదీ మొదలు 25 తేదీ వరకు హరిహర భూమిని గూర్చి వారి కృషిని జనపరిచిరి. ఆంధ్రదేశవందలి గావీద్యకేత్రములకు లక్షలకొద్దీ విచ్చేసి తమ కాళములు జూపిరి.

శ్రీరామపుర గావీద్యము:—గావీద్యములకు శ్రీరామపుర వారి వారిని పంపించి, 31-1-19 వ తేదీన సామర్థ్యకోట పాఠము నుండి వెదకడము గావించిరి. అందు శ్రీ. జనమంచి శివారామస్వామిగారు గంభీరస్వామి మిచ్చుచు కొన్ని పద్యముల జరిపిరి.

సన్మానముల పొందుట:—గోదావరి జిల్లా జూరరులైన ద్వైతాచార్యులకు గౌరవమును మ.రా.శ్రీ మల్లపూడి వేంకటరత్నంబుగారి అనుమతిపై ముచ్చించున వారిని గౌరవించుటకు గ్రామము లొకసభ గావించి టిపూర్ల వారికి గౌరవము మొదలగు సేవలను లొప్ప సన్మానించిరి.

విశ్వరూపా శాస్త్రము:—రైలు స్టేషనుల సమీపమున నున్న ఉయ్యాలపల్లి ఎస్టేటువారి తాలూకు లిజుభూమిలకు గుంటూరు జిల్లా సేమనకు వారి అంకు విశ్వరూపా శాస్త్రమును నిర్మించెదలని తెలియచున్నది. దీనికై జిల్లావోర్డువారు 1000 రూపాయల నిచ్చెదరు. కనుక శ్రీరామపురము గూడ నిర్మించుటకు ప్రయత్నింపబడును.

భీమవరములో పాఠశాలమును పదునైదువర్షముల బిన్నప్రామువాదకు వేంకటాచార్యులు ఆవిష్కరించిరి. జనవరి 31 తేదీన పాఠశాలాధిపతియగు కొందరు సహాయకాధ్యాయులు విద్యార్థులు సభ నలంకరించి యుండ నప్తాన భాన మొనర్చెను. గణితము, వ్యస్తాత్మక, కవిత్వము, మొదలగు నన్ని విషయములందును సంపూర్ణము నుండెను.

విశాఖపట్టణము ఏ. వి. యస్. వ్రెన్ ప్రాచార్యులకు ఆగ్రహారపు సన్మానారాధనగా ఈ నెల 31 వీని ఉపయము కాలధర్మము నుండి రని తెలియజేయుటకు మిక్కిలి విచారకరముగా నున్నది. ఈయనకు ఇప్పడు 35 సంవత్సరములు వయస్సు. తన జీవితకాలమంతయును సత్కాలక్షేపణలతోనే వెళ్లబుచ్చి. గ్రామముల మొదలగు నేరవాదముల చేయుటలందు మిక్కిలి ఆసక్తికలవారు.

కాపులపాలెం గ్రామపు గోపధనుగులందు యంతవరకు జరుగుచున్న గ్రంథము శ్రీ కామయ్య సర్వసారాంశముగా పంతులుగారును గ్రామములను తాలూకా జూర్డు వారు తెలుపగా, కాకినాడ తాలూకాజూర్డు ప్రజలెంటువారు ఆ గ్రామములో గోవులను ఇతరవరు కోసినందుకు సహజముగ్గి యిస్తూ యంతవరకు ఆయనలో గోవులను కోయగూడదని 30-12-18 తేదీన ఆర్డరు ఇచ్చినారు.

ఉండ్రాజువరం యూనియన్:—ఒకరిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—తెలుగు తాలూకా ఉండ్రాజువరం గ్రామ మిది వరలో సామాన్య గ్రామముగా నుండి యూనియన్ పంచాయితీ నిర్వహణకు సంచలనములతో పోట్లచెట్ల వీరరాజు పంతులుగారు వైకే సేన్ గా జరుగజే నియమించబడిరి. ఈ పంతులుగారి యాధిపత్యముగ్గి గ్రామ మొత్తం యభివృద్ధి గాంచునని వరకణాలో ఎల్లవరమానందంబు జెబుచున్నాడు.

మంగళగిరి నుండి ఒకరిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—ఇది వరలో గుంటూరు తాలూకా గ్రంథాలయభివృద్ధి విషయమై మ.రా.శ్రీ మల్లపూడి వేంకటరత్నంబుగారు ధర్మవరమున మన తాలూకావారికి గౌరవమును సన్మానించిరి. 31-1-19

సికింద్రాబాదు:—ఈ పట్టణమునందు మహామరి కదలిపోయినందున జనము క్యాంపులనుండి యిండ్లను ప్రవేశించుచున్నారు. ఔషధభాగ్యములను తగ్గలేరు. బీదల దురదృష్టవ్రాతము నలవికాదు. ఇట్టి సమయమున బీదల గావీద్యములను పని-సంపన్నులై యున్నది. ఈ పట్టణమునందు ధాన్యపు బియ్యము యెక్కు అధ్యక్షుడగు శ్రీమత్ మోతీలాల్ వారాలాల్ గారు 31-1-19 తేదీ శుక్రవారమున 4 వర్గాల విద్యార్థులను జనవరి 2500 బీదలకు కడుపార ఆన్నములెట్టిరి. ఈ రీతిగనే యితరులు ధర్మకార్యములను జేసి ఈశ్వరస్వామి పంతులగుటకు గాదు.

శేరిలింగంపల్లి జూర్డుల ఎలిమెంటరీ ఉపాధ్యాయుల సంఘము:—1919-వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 1-న తొలిసారి శేరిలింగంపల్లి తాలూకాజూర్డుల వోర్డు ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో ఉపాధ్యాయులందరు గావీద్యము 100 వందల, ఉపాధ్యాయులతో మహాగౌరవ యెల్లాగ్రంథ గావీద్యములను అభినవ్యము క్రింద పట్టణములో సభ జరుగండి. ఈ క్రింద తీర్మానములను జూరండి. G. O. No 16 Financial Dt. 7 th January 1919 వై ఆర్డరు నువ్వించి, కొన్ని తాలూకా జూర్డులలోను మునిసిపల్ స్కూల్లోనూ, యూనియన్ స్కూల్లలోనూ యువపు అలవెస్సు మరయు ఫామిన్ అలవెస్సులు ఇచ్చుచున్నాడు.

మైసూరులో హామీమంత్రి రావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—కొన్ని నెలల క్రిందట చిత్తూరు మండల వాస్తవ్యులగు శ్రీమత్ బూరూ రామకృష్ణ రెడ్డిగారు తమ గురువుగారగు శ్రీమదుని వేంకటాచార్యులవారిచే రచించబడిన నీతిమూలమును గ్రంథమును గురించి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రాసినలేట్ నెల్ల రెవెన్యూ యున్నాడు. ఆ గ్రంథమును వారధిగ్రంథాలయములకు పంపించి, దానిని పంపిస్తే నేను దీనిని పంపిస్తాను. ముద్రాపత్రమును అయిదు వందల ప్రతులు గ్రంథాలయ సన్మానములకు శ్రీ గామకృష్ణ రెడ్డిగారికి పంపుచున్నాను. కావున ఆంధ్రదేశమున ప్రతిగ్రంథాలయము కార్యదర్శియు అనంగులం పోస్తు యిలా శాసనాధికారి గ్రామములలోను శ్రీరెడ్డిగారికి ప్రాసినలేట్ గ్రంథము నువ్వించుటకు దెప్పించుకొనఁ బ్రార్థించు.

చీరాల వార్తలు:—ఇప్పటికి వాలుగు సంవత్సరముల వైకాలమునుండి మాయమయిన వైకాలముగా నుండి ప్రజాసంఘములకు వాస్తవ్యులెట్టియు, రెండు సంవత్సరముల నుండి తాలూకాజూర్డు మొదలగు నుండి ఒకమాసముక్రిందటనే తాలూకాజూర్డువారిచే గుంటూరు జిల్లావోర్డుకు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడినట్టి ఈ మహారాజరాజశ్రీ రావులకు వ్యాపార పంతులుగారిని అభినందించుటకై చీరాల, వేరాల పురవాసులచే 1-2-19 తేదీ సాయంత్రం 4 గంటలకు సాతకాలాధిపతియను, మహారాజరాజశ్రీ అయిన వారి సరసముగా రావుగారును గారు యధ్యక్షులక్రింద సభ జరుపబడినది. వేటపాలెం, బొమ్మల మొదలగు గ్రామములనుండి మా ఆహ్వానము నంగీకరించి దయచేసిన ప్రముఖులకు ప్రజలకు తెలియగొందికై సభ నలంకరించి. వైకాలములో సభ ప్రారంభించబడినది. తనవంతరము పురవాసులచే పంచవత్సరముగా ప్రాయము అయ్యింది అభినందనములను సభలో చేయబడిన పంతులుగారికి సమర్పించబడినది.

6-వ ఆఫీసు భారతదేశము సుస్థాపనార్థము సమైక్య శోధన:—సుస్థాపనార్థము సుప్రవార్ధమును, సుస్థాపనార్థమును అభివృద్ధిచేయుటకు ముఖ్యములగు ఉపాయములను పండితులు మూలమున వివరించి లోకమునందు వ్యాపించజేయుటకు 6 సంవత్సరములనుండి ఈ సభ జరుపబడుచున్నది. 6వ ఆఫీసు ముందు పండితులందఱు విశ్వోపమావేశము భాషాప్రవార్ధము నిర్ణయించుటకు తీర్మానములు గావించుకొని వ్యాప్తికి ఉపాయములను సన్నద్ధులగుచు. ఈ సందర్భము ఫిబ్రవరి 23, 24, 25 తేదీలందు, తిరుమనాపల్లి ఈశ్వరుల వ్రాంచి రైలుకోస్తునందుగల ఎలకామారు స్టేషనుకు సమావేశమగుచును “భాషాప్రవార్ధం” గావించునందు జరుగను. సుస్థాపనార్థముగూర్చి లాగు మహాసభ, నెలకు ఒకటికై జరుగజేసి భాషాభివృద్ధికి కోర్కెవేయవలెను. ఇట్లు మొదలవ్వనివలెనని వాదించి, సభకు గావించిన వాడుక:—శ్రీ కృష్ణమూర్తి, ఆర్. డి. సంస్కృత కాలేజీ ప్రెసిడెంట్, మధుర. ఆంధ్రప్రదేశ్.

ప్రజాభిప్రాయములు

గ్రంథాలయోద్యమము విశాఖపట్టణమునందు ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యసభ:

ఆయా, విద్యాభివృద్ధికిని తిన్నామున వివిధకార్య నిర్వహణకై క్రింది ముఖ్యసాధన మిగ్రంథాలయోద్యమమును సర్వజనవిదితము. ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయము, ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రము మొదలగు గ్రంథాలయములను ప్రోత్సహించుటకు నీయద్యమము ప్రాణము. ఈ యద్యమముపట్ల నీయదలము వెలసెడి యెన్నెనది గ్రంథాలయముల యుత్సాహములపట్లయు, ఉన్న వాటిలో కొన్ని సుక్రముగ పనినెరవేర్చుకొని యుత్సాహమును జాతులపట్లయు విస్తరించుచున్నది.

తెలుగుభాషము వినియమున్న వెదకజొందరు ఏకతభివృద్ధికి కడగటము గ్రంథాలయోద్యమమును గురించి సంపూర్ణముగా తెలిసిన విద్యార్థుల రీతియు గల ప్రతి తాలూకా పట్టణమునందు గ్రంథాలయముల నెలకొల్పబడును. ఉన్న వారి సభివృద్ధిచేయుచు ప్రతి తాలూకా గ్రంథాలయములను ఆయాసముల కొక నూతన గ్రంథాలయము నైయి స్థాపించుచును నిర్మలకాభిమాన పూరితులగు యావముల వెదకవై భాగముని యూనివర్సిటీలో వారేయకొందు. అని సంకల్పమునందలి, అభ్యుదయము, ఉపాధ్యక్షులకు మొదలగు నల గౌరవవరముల వారి చాలా ముఖ్యముల యువకులకు ముందలముల అన్ని పట్లముల లోను ఏకరేఖన ఏ యేదమున విముఖములగు తోడ్పడగలరే వారు వారే ఆయా పట్లముల వారి వారియై నూతన తెలుగును వివరించుచును అందుకు గామ ఆభివృద్ధిచేసి మామిందో అచిరకాలమున మనము తోడివానికి తీసిపోక మనవిధి మనము వెరవేర్చవలె నుగుచును. అందులకు లేదే అవ్యవహార ముచేయక మనము తెలిసినంతవరకు మా ముట్టుపట్టులవారికి వివరించివెప్పి మన ముండలభివృద్ధి మనము దరిగాని యొక రీతికార్యము వెరవేర్చలే నని యొవక విజయము పట్టణములలో కార్యక్రమమునకు కడంగి వారి వారి యూనాలను అభివృద్ధిచేయుటకు ప్రతివాదులు నమ, ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వముల యాలముల తెలుగు ప్రార్థించుచున్నాను.

మొదట ముద్దా సోమప్ప శాస్త్రి గ్రంథాలయ సేవకు, విశాఖపట్టణమునందు.

II కృష్ణామండల గ్రామోద్యమము సంఘము

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యసభ:

ఆయా, కృష్ణామండలములోని గ్రామోద్యమముల ప్రభువులకు వెదకవై 26-1-19 తేదీన జయప్రదముగ జరిగి వారసత్వపు హక్కులెట్లు మొదలకై ఉపసంహరించబడలయు ననియు అభ్యంతరములు జెప్పకొనుటకు గడువు యీ ఫిబ్రరి (1916 సం. జూలై) ఆఖరువరకు వృద్ధిచేయవలయు ననియు మొదలగు విషయములకు గూర్చి తీర్మానింపబడినది. కాని కార్యసాధనము చేయవలెనన్న ఫిర్యా, తాలూకా సంఘములను స్థాపించి ఫిర్యా, తాలూకాసభలను జరుపవలయును. ప్రతి రివిన్యూ డివిజన్ లకు అవసరమైనవలయు సమావేశమై తీర్మానములు చేసి నిరంతరము ఆందోళన సల్పుచు నలయును. ఇట్టి అవసరసభ సన్నాహం డివిజన్ లకు నిదదవోములో 16-2-19 తేదీ (ఆదివారం) పంజా 12 గంటలకు సమావేశమగును. ఈదర గ్రామోద్యమలందరు తప్పక దయచేయ ప్రార్థించు.

కార్యక్రమములందును జయప్రదముగ కొనసాగించుటకు అధికముగ ద్రవ్యోత్పత్తి అవసరము. కడక మొదటి నిర్మాణముల కోరిక ప్రకారము గ్రామము 15 అడమముల 10-0 చుగాయును, అదియందల (గుండముల) తరపున సుఖగా యివ్వబడును యిదిగనుక విధునామాత తెలుగు వేంకటేశంబునున్నాము.

నూతనము రామమండ్రరావు గారు గుడివాడ.

అభ్యుదయము:—నెలమిటి రామయ్యవారికి. ఉపాధ్యక్షులు:—గోపాలకృష్ణ వేంకటరామరాజు, వివరములను అవసరము చేయి, కంఠానికిని మొదలగు రంగయ్య వారికి, ఉపాధ్యక్షులకు, అభ్యుదయములకు, అభ్యుదయములకు. కార్యదర్శి:—విశువుపాటి వేంకటసుబ్బయ్య వారి రామో వేంకటరావు దొడ్లపాటి. వేంకటేశ్వర రావు.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయోపదములు.

బృహత్ మంజుషాదిక్వాద

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది.
 1/2 పాను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవధగుటి

మూత్రవ్యాధులయందు అమోఘమైనది.
 1/2 పాను సీసా రు 1-0-0.

వానవలేహము

దగ్ధనకు మంచిమందు.
 1/2 పాను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియునాంగ్లేయభాషలో జరుపవలయును.

జాంఘా ఫార్మస్యూటికల్

వర్షస్య
 ఆయుర్వేద యోగముల జేయువారు
 బొంబాయి నెం 12.

The Zandu Pharmaceutical Works
 388 The Ayurvedic Pharmacists.
 Elphinstone Road, Bombay, 1.

నోటీసు. (1427)

1. శ్రీ శ్రీ శ్రీ విజయనగరం మహారాజావారు విజయనగరములో, ఫిబ్రవరి నెల మొదటివారి ములో గానపాఠశాలను స్థాపించి, గీత, వాయిద్య, వృత్తములు విద్యార్థులకు నేర్పించదలచియున్నాడు.

2. ప్రవేశించదలచిన బాలురు దరఖాస్తు లీ డిగవ సంతకము చేసినవారికి బంపవలయును. ప్రవేశనిబంధనములు దరఖాస్తు ఫారములు కోరిన వారికి బంపబడును.

3. మరియు

- (1) ఫీజేలు
- (2) వృద్ధాంగం
- (3) నాగవ్యం (సోనాయి)
- (4) గాత్రం
- (5) భరతం (నాట్యము)

బోధించగలిగిన పండితులకు ఉద్యోగము లీయ బడును. వలయువారు ప్రసిద్ధ విద్వాంసుల సన్నిధి కేట్రలో దరఖాస్తు లంపవచ్చును. జీతములు వాంఛితముల కొలదిని నెల 1-కి రు 50 లకు హెచ్చకుండ నిర్ణయించబడును.

విజయనగరం } యనమండ్ర నారాయణమూర్తి,
 18-1-1919. } శ్రీ విజయనగరం మహారాజావారి ప్రయోజన కేంద్రం.

బెన్జెడి సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసపరిల్లా

అపేక్షాశ్రు రక్తములను జనించు శాస్త్రములకు శ్రీమంతుని మందు. తురుపులను, మచ్చలను, గండమాలను తుండ్రుచు, పాత నొప్పులను అన్ని విధములను గలగు వర్ష కోములను పోగొట్టును. (28)

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

వనోపధి సారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, శివాజిమైనను మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాల్చెనంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టిరక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరాకోగ్యమును గలగజేయును. 16 రోజుల వరకు మందులకు 4 కొన్ను బుడ్డిలో అమృతమును.

పాపైలిరు. — పి. డి. సావంత్,
 144. పనసవాడి, నెం 2 బొంబాయి
 Proprietor: P. D. SAVANT,
 Panaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

HEALTH FOR A POSTCARD

If you suffer from Functional Weakness, Exhaustion and Impotency, take the first step to health by sending for the Free Descriptive Booklet which describes Dr. Bier's Principle of Obstructive Hyperaemia, and its practical application known as the Erectruss. The Erectruss Treatment has cured where other methods had failed and a perusal of the Booklet will make it clear to you why Erectruss has superseded all other remedies. Erectruss has been aptly described "as an aid to Nature"—the natural cure being effected by an "excessive accumulation of the blood in the diseased part," the Erectruss being the means by which the desired accumulation is obtained. This method is essential "Natural" that is why it has performed such miraculous cures. Write for Booklet by (next post to Erectruss (A. P.) Bureau in the East, Batala, India.)

DR. BIER'S ERECTRUSS.

JUDGE BY RESULTS.

Read the remarkable testimonials from both medical men and the general public and see what Erectruss has done for those suffering from Functional Weakness, Exhaustion and Impotency even after other remedies had failed. Erectruss is the outcome of years of study and research and Dr. Bier's Principle of "Obstructive Hyperaemia," on which it is based, is one of the wonders of medical science.

The Erectruss is a "specialist" itself in all but cost: always handy, a sure and natural cure for these diseases, yet the total cost of an Erectruss is only Rs. 15. (plus postage, etc.), a low price indeed for such a miracle-worker. Before you forget, just sit down and write for the Free Descriptive Booklet—it may mean New Life to you. Address to ERECTRUSS (A.P.) Sole Agency BATALA (India.)

DR. BIER'S ERECTRUSS.

Actina Cures Deafness.

Not merely improves the sense of hearing temporarily as do Electrophones, Ear Drums, etc., but really cures the disease permanently. The secret of Actina's success is that it removes the cause of the disease and that is where it differs from all other treatments.

The principal cause of Deafness is Catarrhal Inflammation of the throat and middle ear and until this is removed the hearing cannot be restored. The powerful vapours emanating from Actina, inhaled through the mouth and nostrils and applied to the eye, course through the delicate nerves and blood-vessels, removing Congestion, stimulating and invigorating and restoring the organs to their normal healthy activity.

Actina is the surest, simplest and most natural cure for Deafness and is just as effective in other Catarrhal diseases, such as Eye Troubles; Hay Fever Asthma-Bronchitis; Headache; Sore Throat; Influenza, etc. Costing only Rs. 25 8 (plus postage etc.) this wonderful instrument should find a place in every home. Booklet entitled "Prof. Wilson's Treatise on Diseases," containing useful health advice and full Particulars of our Conditional Trial Offer, post free on request. Write to-day to Rai B. S. Bhandari, M. A., Batala. (India)

Natural Actina Treatment.

పాశ్చాత్య వేంకటాచల పన్నితులవారి ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతములు.

1. ఉష్ణ నిలారసము:—ఉష్ణోపశమక శ్లేశగోగులు ఈ ఉష్ణనిలార సములను నిరోధిస్తే యున్నారు. ఒక యొక ఉష్ణనిలార సముల సీసా తయారై నందే నేని శ్లేశకు సర్వోత్తమమైన సిద్ధాంతము చేపట్టి లేదని తామే సంతోషముగ బల్కగలరు. దీక్షాభ్రమ, మూడవ వాల్మీక జ్యోతిషము, సన్నిపాతము మొదలగునవి కష్టక గుణగుణము. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం. (594)
2. శ్రీనివాస తైలం:—శ్లేశ గర్భవశు, సుందల నొప్పి పోవుటకును మంచిమందు. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇనాం.
3. వైశ్యానాదానం:—వీనిని నేనించినప్పటినుండియే మూత్రమును కట్టక (కలరా) వాంతిభేది, శీతభేది, అజీర్ణ భేదులు గుణము కాగలరు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం.
4. బాలసంఖోదనము:—బిడ్డలకు బలకారీ; తియ్యని మందు. మందా, మలబద్ధము, అజీర్ణ భేది, కృశత్వము, కడుపుబ్బరమును, ఆలీలీలనంబులు మొదలగునవి గుణములు బిడ్డలకు పుష్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇనాం.
5. లోకానందవారిక నూరేమూర్తి:—బిడ్డలకు వయస్సు ముడిగివానికి, బాలింతలకు ఉత్తమ గుణకారి. మందము, వడికము, దగ్గు, అజీర్ణము, శీత వారం, పార్శ్వవాయువు, మలబద్ధం, జ్వరం, చలిజ్వరము, దుర్బలము మొదలగు యొక ననేక రోగములను గుణముచేయును.

260 మాత్రలు గల సీసా	0-4-0
ఉపాలు కర్పితో 6-కి	1-8-0
" " " " 12-కి	2-14-0
" " " " 25-కి	5-5-0

ప్రతి బోధకులతో కూడ అనుభవము లేకును పంపబడును.
 శ్రీ సీతా రామ వైద్యశాల, మైసూరు.

కలకత్తానగరమున గొప్ప ఆశ్చర్యకరము.

ఈనెల 8-వ తేదీని కలకత్తా పురమందిరమున, బి. చక్ర వర్తిగారి అధ్యక్షతక్రింద పురజనుల సమావేశము జరిగినది సభాధ్యక్షము పాఠలలో నిండిపోయినది. ఇంకను నేలకొలిది పాఠలు పురమందిర ప్రాంతమున నుండుటచే వారికొక కచట సి. ఆర్. దానుగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగ సభ జరుపబడినది. చక్రవర్తిగారు దీని గంభీరవాదమును నియ్యును ఈ కవిన కాళనములను మహా ప్రదర్శనము కలుగునని ప్రభుత్వమువారిని హెచ్చరించిరి. స్వాధీనములగు స్వల్పసంఖ్యాకు లీ విషయమున ప్రభుత్వమువారిపక్షమున నున్నారని వీరతనమునా రంధ్ర ప్రాయముగా సంవర్తింప గూడదు. ఈ చట్టములను ఖండించుటలో అతివాదులను, మితవాదులను గూడ కృత్యమువారికి ప్రాతినిధ్యమును వహించియున్నారని ప్రజల సమాజ స్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలిగించు ప్రయత్నము పాఠితులకును, పాఠకులకును గూడ హానికరమని చక్రవర్తిగారు నడిపిరి. జె. ఎస్. రాయ, వి. చంద్ర, మూ కామినీ కుమారచందా, కృష్ణకుమారమిత్ర బి. సి. చాటర్జీ, వి. ఆర్. చంద్ర, రఘువీర్, రమామూన, డాక్టరు ప్రమోద శాస్త్రి, బెన్జెడిగార్లు పురమందిరమునను సర్వప్రతిష్ట చంద్రరాయ, మల్ల ఫజల్ హక్, సి. ఆర్. దాను, మోతీలాల్ నెహ్రూ, సత్యానందబోసు, వివేకచంద్రసాహు, మల్ల అబ్దుల్ కాశిము, రాయ యతీంద్రనాథ చంద్రగార్లు బహిరంగసభకుందు నుపస్థితినించిరి. ఈచట్టముల వలన ప్రజలహక్కులకు భంగము కలుగుచున్నది. పోలీసువారి నిరంకుశాధికారము ప్రబలమగుచున్నది. భారతీయులు యుద్ధకాలమున అత్యధికముగ తోడ్పడిరి. ఇప్పుడు జేతమున కాంతస్థితి హెచ్చుగ నున్నది. ఇదివర కప్పుడప్పుడు కనిపించు దోషములు ముచ్చగునని చూడ బొత్తుగా జరుగుటయే లేదు. ఇట్టితరుణమున, ఇట్టి కవిన కాళనములను జేయుట అనుచితము, అనవసరము, అక్రమము, అన్యాయము. త్వరలో బాధ్యతాయుక్త ప్రభుత్వ మేర్పడనున్నదిగాన అట్టి కానసభ ఏర్పడునట్లును, ఈ చట్టములు నిలువబడరలెను, సామ్రాజ్య కానసభలోని అసభ్యుల సంఖ్య లంచును ఈ చట్టముల నుపహరించుటకు, అమోఘములకు నకూడ ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యమును వహింపరలెను. అను తీర్మానములు చేయబడినవి.

రక్తమూలశంక

ఎంతకాలమునంచి ఉన్నప్పటికిన్ని, ఎంత కవనముగా నున్నను మాత్రే తయారుచేయబడిన "మూలబిందు" అను బోధకము పుచ్చుకొనుటవలన అతిశ్రద్ధులలో కుదురును.

తెల బుడ్డి 1 కి రు. 2-0-0 (1864)
 మూలబిందు డిపో, టి. పి. రోడ్, చెపాక్, మదరాసు

కావలెను

మద్రాసుకు చేరిన రైల్వే స్టేషన్లో నుండు ఎస్. కే. పి. డి. వైశ్యానాదాచార్యుల హోమకు తెలుగులో పాండిత్యము గల యొక మతోపాధ్యాయులు కావలెను. సోమవారము, మంగళ వారము, బుధవారము సాయంత్రములయందు 6 గంటలకు మొదలు 7 గంటలవరకు హాజరుగావలెను. ఒక మాసమునకు జీతము రు 15 ఇయ్యబడును.

దరఖాస్తులు యోగ్యతాపత్రములతో సహా ఈ క్రింద సంతకముచేసినవారికి 1919 సం॥ం ఫిబ్రవరి 15-వ తేదీలోగా పంపుకొనవలెను. (1450)

శాస్త్రచార్యమార్కెట్టు } సి. కందస్వామి మొదలయియార్,
 3-2-1919. } ఎస్. కే. పి. డి. చారిటీస్.

మదరాసు అందు సదరక్షమరాటా రైల్వేకంపెని లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకొక్కరేటు కాబడినది.)

ప్రకటన

1918 వ సం॥ ఫిబ్రవరి 8 వ తేదీ శనివారం సాయంకాలం 3 గంటలకు గా వరకు ఎవ్వరు ట్రాఫాన్సువ ప్రకటించు?